

Računovodstveni tretman ulaganja u financijske instrumente u poduzeću Podravka d.d.

Ciganović, Renata

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:890060>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

RENATA CIGANOVIĆ

**RAČUNOVODSTVENI TRETMAN ULAGANJA U FINANCIJSKE
INSTRUMENTE U PODUZEĆU PODRAVKA D.D.**

Diplomski rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

RENATA CIGANOVIĆ

**RAČUNOVODSTVENI TRETMAN ULAGANJA U FINANCIJSKE
INSTRUMENTE U PODUZEĆU PODRAVKA D.D.**

Diplomski rad

JMBAG: 0303059159, redoviti student

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Računovodstvo financiranja i investiranja

Znanstveno područje: Područje društvenih znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ticijan Peruško

Pula, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Renata Ciganović, kandidat za magistra ekonomije/poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Renata Ciganović dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „Računovodstveni tretman ulaganja u financijske instrumente u poduzeću Podravka d.d.“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	7
1.1. Problem istraživanja	7
1.2. Svrha i ciljevi istraživanja.....	8
1.3. Metode istraživanja.....	8
1.4. Struktura rada.....	9
2. FINANCIJSKI INSTRUMENTI	10
2.1. Pojam i značenje financijskih instrumenata	10
2.2. Temeljne komponente financijskih instrumenata	13
2.2.1. <i>Financijska imovina</i>	14
2.2.2. <i>Financijske obveze</i>	15
2.2.3. <i>Vlasnički instrumenti</i>	15
3. RAČUNOVODSTVENI OKVIR FINANCIJSKIH INSTRUMENTATA.....	17
3.1. Mjerenje i klasifikacija financijskih instrumenata	18
3.1.1. <i>Klasifikacija financijskih instrumenata</i>	19
3.1.2. <i>Mjerenje financijskih instrumenata</i>	21
3.2. Promjene u računovodstvu financijskih instrumenata	26
4. RAČUNOVODSTVO OSNOVNIH FINANCIJSKIH INSTRUMENTATA	31
4.1. Računovodstveni tretman financijske imovine	31
4.1.1. <i>Računovodstveni tretman ulaganja u vlasničke instrumente</i>	32
4.1.2. <i>Računovodstveni tretman ulaganja u dužničke instrumente</i>	35
4.2. Računovodstveni tretman vlasničkih instrumenata	37
4.3. Računovodstveni tretman financijskih obveza	39
4.4. Računovodstvo zaštite	43
5. SPECIFIČNOSTI PODUZEĆA PODRAVKA D.D.	46
5.1. Općenito o poduzeću Podravka d.d.....	46

5.2. Tržište i položaj društva na tržištu	47
5.3. Vlasnička i organizacijska struktura Podravke d.d.....	48
5.4. Rizici i problemi u poslovanju društva.....	50
6. RAČUNOVODSTVO FINANCIJSKIH INSTRUMENATA U PODUZEĆU	
PODRAVKA D.D.....	53
6.1. Računovodstveni tretman financijskih instrumenata u poduzeću Podravka d.d.....	53
6.2. Dionice poduzeća Podravka d.d. u razdoblju od 2015. godine do 2021. godine	62
7. ZAKLJUČAK	65
POPIS LITERATURE	67
POPIS SLIKA:.....	69
POPIS TABLICA:.....	70
POPIS GRAFIKONA:.....	70
SAŽETAK.....	71
SUMMARY	72

1. UVOD

Globalna financijska kriza imala je utjecaj na sve, pa tako i na računovodstveni tretman ulaganja u financijske instrumente. Otkrile su se mnoge prednosti i nedostaci koje je trebalo istražiti, razmotriti i poboljšati. Zato je važno dobro upoznati financijska tržišta jer uz kvalitetne i vjerodostojne informacije, lakše je donositi ispravne odluke vezane za ulaganje u instrumente. U odnosu na razvijene zemlje, naše financijsko tržište nije dovoljno razvijeno. No, posljednjih godina financijski instrumenti dobivaju sve više na vrijednosti i uočava se trend povećanja njihovog trgovanja.

Dioničko društvo Podravka ubraja se među vodeće kompanije koja je desetljećima gradila povjerenje svojih potrošača kako bi postala vodeći brand u regiji. To društvo je društveno odgovorno i uspješno posluje u svim segmentima. U ovom radu prikazati će se koje financijske instrumente poduzeće koristi.

Svi poduzetnici koji svojim vrijednosnim papirima trguju na financijskom tržištu, dužni su primjenjivati određene standarde. Glavnu ulogu u ovom radu imaju Međunarodni računovodstveni standardi, Međunarodni i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja. Međunarodni računovodstveni standardi sadržavaju sva pravila o pripremanju, priznavanju i prezentiranju računovodstvenih stavki koja se primjenjuju u poslovnim subjektima, dok Međunarodni i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja ogledaju se na sastavljanje, prezentiranje i objavljivanje financijskih izvještaja.

1.1. Problem istraživanja

Problem istraživanja ovog rada je utvrditi koji su to financijski instrumenti kojima se može trgovati na financijskim tržištima i kako ih na najbolji mogući način iskoristiti.

Iz problema proizlazi i svrha istraživanja kojom treba ukazati na računovodstvene učinke početnog i naknadnog mjerenja financijskih instrumenata i kako to djeluje na financijski položaj poduzeća.

1.2. Svrha i ciljevi istraživanja

Cilj je istražiti financijske instrumente, njihova obilježja, vrste, mjerenje i klasifikaciju, a onda i samo računovodstvo tih instrumenata. Detaljnije će se pojasniti temeljne komponente financijskih instrumenata - financijska imovina, financijske obveze i vlasnički instrumenti.

Zaključno s radom cilj je i svrha povezati teorijski i praktični dio, te na temelju poduzeća Podravka d.d. provesti dubinsku analizu i prikazati njezine financijske instrumente.

Sva problematika sadržana je u temeljnim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja, čiji se dijelovi detaljnije analiziraju u radu i također su jedan od ciljeva rada.

1.3. Metode istraživanja

Prilikom izrade diplomskog rada korištene su sljedeće znanstvene metode:

- Metoda deskripcije: koja opisuje temeljne pojmove financijskih instrumenata i povećava objektivnost prema ostalim fazama istraživanja rada
- Metoda analize i sinteze: poslužila je u istraživanju, pronalaženju i selekciji prikupljenih podataka iz različitih izvora
- Metoda klasifikacije: primijenjena je u podijeli financijskih instrumenata i pomoću nje se nastoji unijeti preglednost i red diplomskog rada
- Povijesna metoda: ogleda se kroz podatke sadržane u financijskim izvještajima poduzeća Podravka d.d. koji služe kao temelj za provođenje procijene financijskih instrumenata
- Induktivna – deduktivna metoda: pomoću ove metode kroz rad teorijski dio se potkrjepljuje kroz praktični primjer poduzeća Podravka i zaokružuje ovaj rad u jednu cjelinu

1.4. Struktura rada

Rad i rezultati istraživanja čine pet poglavlja s pripadajućim potpoglavljima, te uvodom i zaključkom.

U prvom, uvodnom poglavlju prikazani su problem i predmet istraživanja, svrha i ciljevi, te je navedena znanstvena metodologija koja se primjenjuje kroz rad.

Drugo poglavlje pojmovno određuje pojam financijskih instrumenata i teorijski se pobliže objašnjavaju njihove tri temeljne komponente.

Nakon toga, treće poglavlje odnosi se na računovodstveni okvir financijskih instrumenata koji se temelji na Međunarodnim i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja i prikazuje prezentiranje, mjerenje i klasifikaciju financijskih instrumenata.

Četvrto poglavlje sadrži računovodstvo osnovnih financijskih instrumenata. U tom dijelu analizirani su računovodstveni učinci ulaganja u vlasničke i dužničke instrumente i prikazan je računovodstveni tretman vlasničkih instrumenata i financijskih obveza.

Peto poglavlje prikazuje glavne informacije o Grupi Podravka koja se primarno bavi prehrambenom i farmaceutskom proizvodnjom. U tom poglavlju razmatra se i analizira tržište i položaj tržišta, organizacijska struktura, te koji su rizici i problemi u poslovanju poduzeća.

Logičnim slijedom, u predzadnjem poglavlju analizira se računovodstvena politika financijskih instrumenata Poduzeća Podravka d.d..

Te u zadnjem, sedmom poglavlju nalazi se zaključak koji daje skraćeni prikaz cjelokupnog rada.

Rad je dodatno upotpunjen s brojnim priložima poput tablica i grafikona da bi se obrađena tematika što bolje razumjela.

2. FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Financijski instrumenti su vrlo značajni i predstavljaju vrlo važan dio u financijskom sustavu. Kako bi se lakše razumio ovaj sustav, mora se prvo razraditi što su to financijski instrumenti i koje su temeljne vrste. Povezano s time bit će prikazano i njihovo priznavanje, prezentiranje i prestanak priznavanja.

2.1. Pojam i značenje financijskih instrumenata

Svaka zemlja ima svoj financijski sustav koji je ogledalo njezinog gospodarstva. Osnovna svrha financijskog sustava je da se omoguće i usmjere slobodna financijska sredstva prema ekonomski opravdanim investicijama. Rezultat toga doprinosi rastu ekonomske aktivnosti, povećanju bruto društvenog proizvoda i životnog standarda.

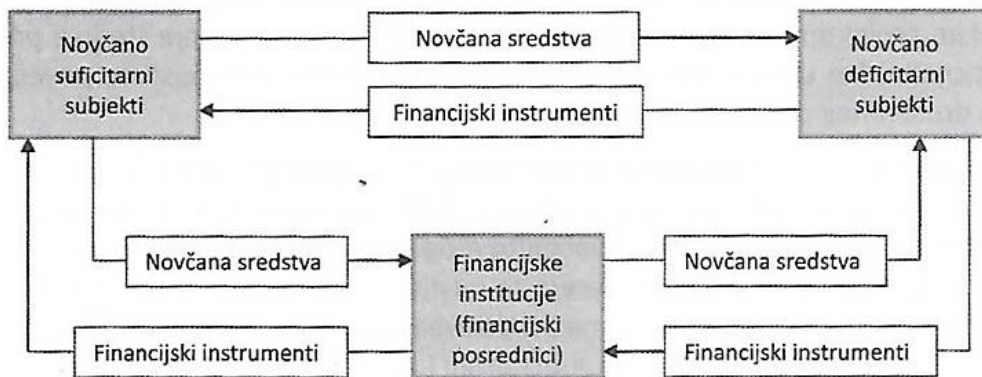
Financijski sustav ima tri temeljne komponente, a to su:

1. Financijska tržišta – gdje se susreću ponuda i potražnja za novcem i odvija se promet financijskim instrumentima
2. Financijski instrumenti – predstavljaju ugovor prema kojem se definiraju financijski odnosi
3. Financijski posrednici – odnose se na razne financijske institucije koje omogućavaju i usmjeruju štednje prema investicijama.¹

Ove tri komponente predstavljaju pravi mehanizam na koji način djeluje financijski sustav, ali i cijela nacionalna ekonomija. To djelovanje najbolje je vidljivo kroz shematski prikaz:

¹ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, *Računovodstvo financijskih instrumenata*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2017. godina, str.3

Slika 1. Djelovanje financijskog sustava

Izvor: Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, Računovodstvo financijskih instrumenata, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2017. godina, str.4

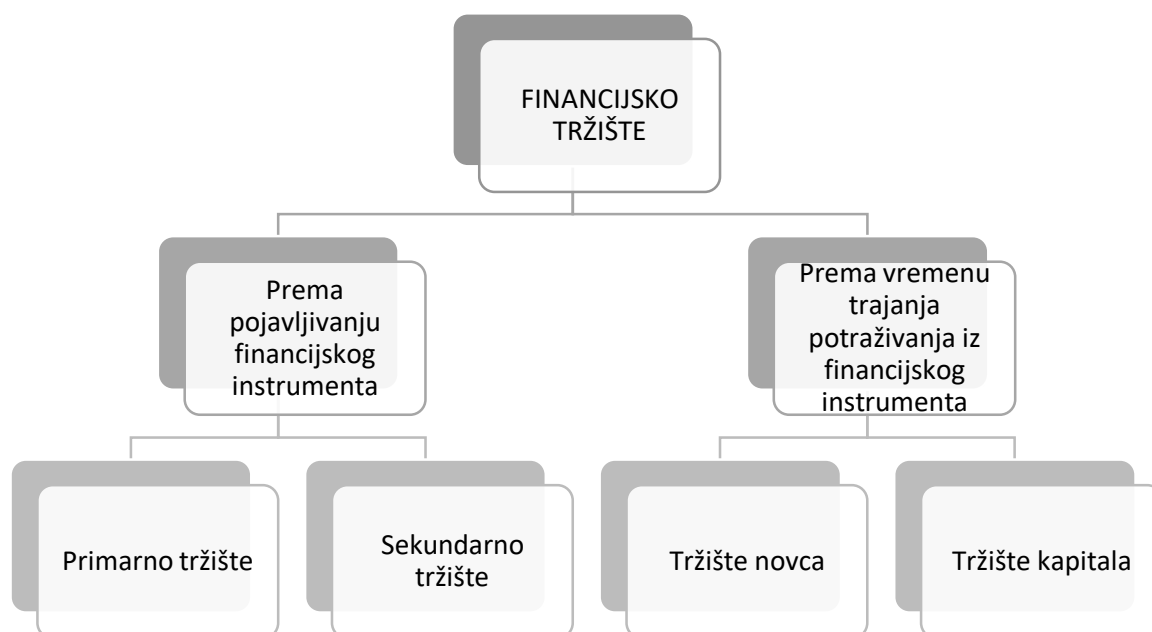
Prijenos novčanih sredstava može se odvijati izravno ili putem financijskih posrednika, odnosno financijskih institucija. Ako se prijenos novčanih sredstava događa izravno novčano suficitarni subjekti (investitori) izravno kupuju financijske instrumente od novčano deficitarnih subjekata (dužnici – emitenti vrijednosnih papira). No, novčana sredstva se sve više prenose preko treće strane, a to su financijske institucije, odnosno financijski posrednici. Kod indirektnog prijenosa novčano suficitarni subjekti kupuju financijske instrumente od financijskih institucija. Financijske institucije prikupljena sredstva koriste za ulaganje u financijske instrumente. Financijske institucije putem emisije i prodaje svojih financijskih instrumenata okupljaju i objedinjuju štednje investitora te ih prenose dužnicima ulažući u njihove financijske instrumente. Cijeli ovaj proces odvija se na financijskom tržištu. Ovisno da li se financijski instrument pojavljuje prvi put na tržištu ili se odvija promet već postojećih financijskih instrumenata, razlikuje se primarno i sekundarno financijsko tržište. ²

Kada pogledamo vrijeme trajanja potraživanja koje je uključeno u financijskom instrumentu ono se dijeli na tržište novca i tržište kapitala. Na tržištu novca trguje se

² Ibidem, str.4

kratkoročnim financijskim instrumentima i potraživanje dospijeva u kratkom roku, najčešće do godinu dana. Na tržištu kapitala promet se obavlja dugoročnim financijskim instrumentima i obavlja se promet dionicama i obveznicama. To tržište kapitala dovodi do velikog značaja, jer su dionice i obveznice najznačajniji financijski instrumenti.

Slika 2. Podjela financijskih tržišta

Izvor: Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, Računovodstvo financijskih instrumenata, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2017. godina, str.6

Postoje brojne definicije financijskih instrumenata, a sve ovisi da li se ogleda s pravne, računovodstvene, financijske ili općenito ekonomske točke gledišta. Prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 32 Financijski instrumenti: prezentiranje, Hrvatskom standardu financijskog izvještavanja 9 Financijska imovina, te Zakonu o tržištu kapitala u Republici Hrvatskoj - „ **Financijski instrument** je svaki

ugovor uslijed kojeg nastaje financijska imovina jednog subjekta i financijska obveza ili vlasnički instrument drugog subjekta.“³

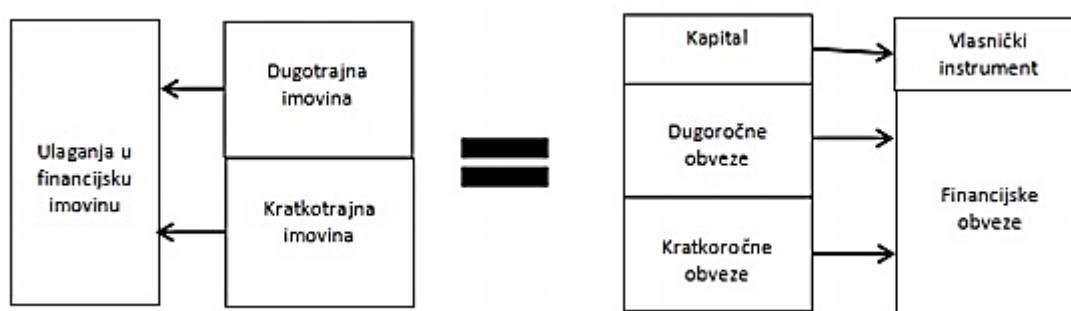
Računovodstveni tretman financijskih instrumenata u Republici Hrvatskoj reguliran je kroz Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI) i Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MRS).

2.2. Temeljne komponente financijskih instrumenata

Komponenta označava sastavni dio nečega, kada više dijelova čini jednu cjelinu. Financijski instrumenti sastoje se od tri temeljne komponente, a to su: financijska imovina, financijske obveze i vlasnički instrumenti.

Prema tome, onaj subjekt koji kupuje ili stječe financijski instrument u svojoj računovodstvenoj evidenciji priznaje i iskazuje financijsku imovinu, dok subjekt koji emitira financijski instrument priznaje financijsku obvezu ili vlasnički instrument.⁴

Slika 3. Presentiranje financijskih instrumenata

Izvor: Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, Računovodstvo financijskih instrumenata, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2017. godina, str. 21

³ Međunarodni računovodstveni standard 32, Financijski instrumenti: prezentiranje, točka 11.

⁴ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 20

Kod početnog priznavanja najvažnije je dobro klasificirati financijski instrument u određenu kategoriju imovine, obveza ili vlasničkog instrumenta. U nekim slučajevima dolazi do velikih sličnosti i težine identificiranja radi li se o financijskoj obvezi ili vlasničkom instrumentu ili o oboje.

2.2.1. Financijska imovina

Pošto se Hrvatski standardi financijskog izvještavanja temelje na Međunarodnim standardima definicije za financijsku imovinu se previše ne razlikuju. HSFI 9 Financijska imovina prikazuje problematiku prezentiranja, priznavanja i mjerenja financijske imovine.

Financijska imovina obuhvaća novac, vlasničke instrumente drugog subjekta, udjele i dionice kod povezanih poduzetnika, zajmove povezanim poduzetnicima, sudjelujuće interese, ulaganja u vrijednosne papire, dane kredite i depozite, te ostalu financijsku imovinu.

Financijski instrument predstavljat će financijsku imovinu kod one ugovorene strane koja kupuje odnosno stječe financijski instrument, ustupajući novac ili neki drugi oblik imovine izdavatelju financijskog instrumenta.

Početak priznavanja financijske imovine započinje kada subjekt postaje jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti instrumenta. U tom trenutku uzima se primjena računovodstva na datum trgovanja ili na datum namire. Kod početnog priznavanja poduzetnik financijsku imovinu razvrstava u 4 kategorije:

1. financijska imovina čija se promjena fer vrijednosti priznaje u računu dobiti i gubitka,
2. ulaganja koja se drže do dospjeća,
3. zajmovi i potraživanja, ili
4. financijska imovina raspoloživa za prodaju.

No, kada govorimo o prestanku priznavanja financijske imovine tada subjekt prenosi financijsku imovinu i svi rizici i koristi od vlasništva financijske imovine su preneseni na

drugog subjekta. To znači da su istekla ili su ispunjena ugovorna prava na primitak novca od financijske imovine.⁵

2.2.2. Financijske obveze

HSFI 13 Obveze prikazuje računovodstveni postupak mjerenja, priznavanja, prezentiranja i objavljivanja obveza. Prema tome financijska obveza je svaka obveza koja je ugovorna da se isporuči ili razmjeni novac ili druga financijska imovina drugom poduzetniku. To je ugovor koji se može podmiriti vlastitim vlasničkim instrumentima poduzetnika. U financijske obveze spadaju obveze za kredite, zajmove i dužničke vrijednosne papire.

Financijski instrument predstavlja će financijsku obvezu kod izdavatelja (emitenta) financijskog instrumenta koji izdavanjem i prodajom tog instrumenta prikuplja novčana sredstva. Financijski instrument kojim subjekt prikuplja novčana sredstva predstavlja financijsku obvezu ako ugovorni financijski odnos iz financijskog instrumenta uključuje obvezu povrata priključenih novčanih sredstava.

Priznavanje financijskih obveza događa se kada poduzetnik postane jedna od ugovoreni strana na koji se primjenjuju ugovoreni uvjeti. Dok s druge strane, obveza se prestaje priznavati kada je ona podmirena, istekla, zamijenjena za drugu financijsku obvezu ili ako se vjerovnik odrekao svojih prava u bilanci.

Kad se financijske obveze početno priznaju tada poduzetnik treba mjeriti financijske obveze po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, što će biti objašnjeno i kasnije.⁶

2.2.3. Vlasnički instrumenti

Vlasnički ili glavnički instrument prema HSFI 12 Kapital pokazuje svoje priznavanje i mjerenje. Vlasnički ili glavnički instrument je „svaki ugovor koji dokazuje udjel u kapitalu

⁵ HSFI Financijska imovina, točka 9.

⁶ HSFI Financijske obveze, točka 13.

nekog drugog poduzetnika.“⁷ Vlasnički instrumenti priznaju se s priznavanjem imovine ili obveza.

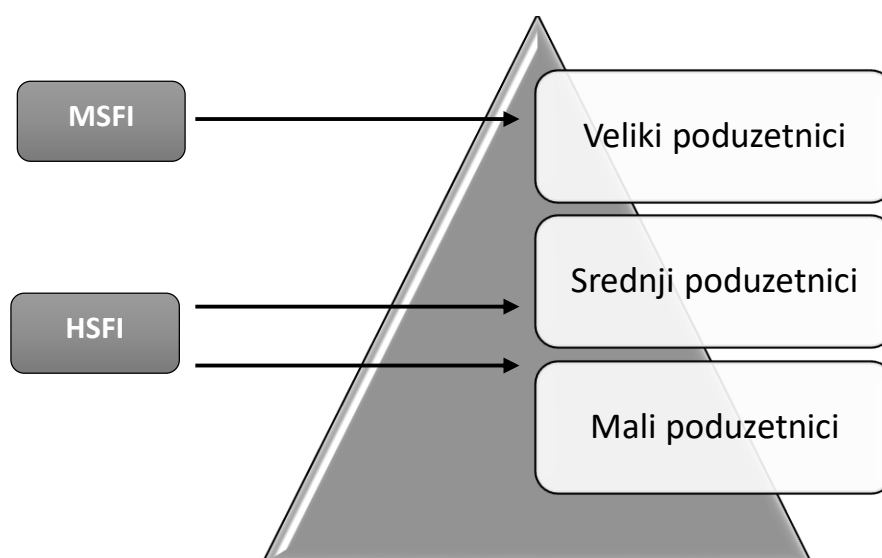
Financijski instrument predstavlja će vlasnički instrument isto kao i financijsku obvezu prikupljanjem novčanih sredstava. Razlika je ta da financijski instrument vlasničkih instrumenata ne sadrži obvezu povrata prikupljenih sredstava, već dokazuje vlasništvo nad udjelom u neto imovini izdavatelja.

⁷ HSFI Kapital, točka 12.

3. RAČUNOVODSTVENI OKVIR FINANCIJSKIH INSTRUMENTATA

Računovodstveni tretman financijskih instrumenata mora biti određen u okviru određenih standarda, odnosno standarda financijskog izvještavanja. Kao što je već poznato, poduzetnike dijelimo na male, srednje i velike. U Republici Hrvatskoj mikro, mali i srednji poduzetnici primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja, a veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja.

Slika 4. Primjenjivanje standardi financijskog izvještavanja prema veličini poduzetnika

Izvor: Vlastita izrada autora

Računovodstveni tretman financijskih instrumenata definiran je kroz Međunarodne računovodstvene standarde:

- MRS 32 Financijski instrumenti: prezentiranje
- MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje
- MSFI 7 Financijski instrumenti: objavljivanje i
- MSFI 9 Financijski instrumenti.

MRS 32 Financijski instrumenti odnose se na prezentiranje financijskih instrumenata u računovodstvu i financijskim izvještajima. MRS 39 odnosi se na priznavanje i mjerenje financijskih instrumenata u računovodstvu i financijskim izvještajima subjekata koji su ugovorne strane u financijskim instrumentima. Tu su definirana pravila koja se odnose na priznavanje financijskih instrumenata, metode i postupke mjerenja i računovodstveno praćenje. Ovaj standard je ujedno i ključni jer je omogućeno mjerenje određenih stavki financijskih izvještaja na datum izvještavanja po fer vrijednosti, a ne samo po trošku. MSFI 7 navodi koje informacije vezane uz financijske instrumente subjekt mora objaviti u bilješkama financijskih izvještaja, kako bi se što bolje mogao procijeniti njihov značaj.⁸ MSFI 9 je novi standard koji rješava probleme priznavanja i mjerenja i zamjenjuje standard MRS 39 od 1.siječnja 2018. godine. Najznačajnije razlike odnose se na klasifikaciju financijskih instrumenata, ali u suštini se previše ne razlikuju.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja koji nam definiraju računovodstveni tretman financijskih instrumenata su:

- HSFI 9 Financijska imovina
- HSFI 12 Kapital
- HSFI 13 Obveze

Sva tri navedena Hrvatska standarda financijskog izvještavanja prikazuju i definiraju problematiku prezentiranja, priznavanja i mjerenja pojedine kategorije. Temelje se na prethodno navedenim Međunarodnim standardima zato ne postoje velike razlike. U Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja problematika je detaljnije definirana nego u Hrvatskim standardima.

3.1. Mjerenje i klasifikacija financijskih instrumenata

Općenito mjerenje predstavlja određivanje vrijednosti neke mjerne veličine. Kada je riječ o mjerenju financijskih instrumenata podrazumijevamo utvrđivanje

⁸ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 19.

vrijednosti po kojoj će se neki financijski instrument priznati u financijskim izvještajima. Kako bi se izmjerili financijski instrumenti prvo ih je potrebno i nužno klasificirati.

3.1.1. Klasifikacija financijskih instrumenata

MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje definira bitne kategorije. Definirane su četiri kategorije financijske imovine, te dvije kategorije financijske obveze. Razvrstavanje imovine i obveza u jednu od kategorija određuje i način njihovog početnog i naknadnog mjerenja.

Slika 5. Klasifikacija financijske imovine

Izvor: Izrada autora prema MRS-u 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 9.

Financijski instrumenti koji predstavljaju financijsku imovinu nekog poslovnog subjekta mogu se podijeliti u sljedeće kategorije financijske imovine:

1. Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak
2. Ulaganja koja se drže do dospelja
3. Zajmovi i potraživanja
4. Financijska imovina raspoloživa za prodaju

Slika 6. Klasifikacija financijskih obveza

Izvor: Izrada autora prema MRS-u 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 9.

Financijske obveze nekog poslovnog subjekta mogu se podijeliti na:

1. Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i
2. Financijske obveze po amortiziranom trošku

Financijska imovina ili financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak prikazuju kratkotrajnu financijsku imovinu ili obveze koje su u prvom planu namijenjene trgovanju na financijskom tržištu. Njihova svrha je ostvarivanje prihoda od kratkoročnih promjena cijena ili od prodaje financijskih instrumenata. U ovu kategoriju spadaju i dužnički i vlasnički financijski instrumenti koji su namijenjeni trgovanju u kratkom roku i za koji se može pouzdano utvrditi fer vrijednost.

Ulaganja koja se drže do dospjeća predstavljaju dužničke financijske instrumente koje je poslovni subjekt stekao s namjerom držanja do kraja roka dospjeća. Ovi instrumenti nisu namijenjeni trgovanju, već držati instrumente i ostvariti prihode u obliku kamata. Da bi se instrumenti mogli držati do dospjeća moraju biti fiksna plaćanja i fiksno dospjeće, a subjekt koji ga je stekao mora imati mogućnost držanja do dospjeća i pozitivnu namjeru.

Zajmovi i potraživanja predstavljaju „nederivatnu financijsku imovinu s fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu“⁹, osim ako ju subjekt namjerava prodati ili kod koje imatelj možda neće nadoknaditi početno ulaganje. Tu spada imovina u zajmu, potraživanja iz trgovanja, ulaganja u dužničke instrumente, depoziti u bankama i slično, a da ne kotiraju na aktivnom tržištu.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju je nederivatna financijska imovina raspoloživa za prodaju, a da ne spada u prethodno navedene kategorije. Iako stoji u nazivu da je raspoloživa za prodaju, taj naziv ipak predstavlja financijsku imovinu koju je moguće prodati ili je spremna za prodaju, no nije primarno namijenjena za prodaju.

U financijske obveze po amortiziranom trošku klasificira se većina financijskih obveza nekog poslovnog subjekta. Obveze se podmiruju na datum dospijeća i u visini njihove knjigovodstvene vrijednosti. Nije ih potrebno usklađivati jer se njihovo podmirenje provodi temeljem knjigovodstvenih vrijednosti na datum dospijeća.¹⁰

3.1.2. Mjerenje financijskih instrumenata

Kada se financijski instrumenti klasificiraju u odgovarajuću kategoriju, važno je utvrditi početno i naknadno mjerenje. Početno mjerenje financijske imovine i obveza je mjerenje kod početnog priznavanja financijske imovine i obveza, dok se naknadno provodi na datum financijskog izvještavanja. Prilikom naknadnog mjerenja financijskih instrumenata moguće je primijeniti metodu fer vrijednosti ili metodu amortiziranog troška uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Da bi bilo lakše shvatiti, bitno je razumjeti pojam fer vrijednosti. Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja.¹¹ Cilj fer vrijednosti je procijeniti cijenu po kojoj tržišni sudionici na datum mjerenja prodaju imovinu, odnosno prenose obvezu u urednoj transakciji pod postojećim uvjetima. Pri utvrđivanju fer vrijednosti financijskih instrumenata mora se pridržavati tih uvjeta, pravila koja su definirana u MSFI-u 13 Mjerenje fer vrijednosti. Fer vrijednost svakog

⁹ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 9.

¹⁰ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 35.- 42.

¹¹ MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti, točka 1.

financijskog instrumenta određuje se obično za pojedini financijski instrument – određenu dionicu, obveznicu i slično.

Za mjerenje fer vrijednosti koriste se tehnike vrednovanja u tri razine: ¹²

- a) Ulazni podaci 1.razine
- b) Ulazni podaci 2. razine
- c) Ulazni podaci 3. razine

Ulazni podaci prve razine su cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obveze koje su subjektu dostupne na datum mjerenja. Fer vrijednost prve razine smatra se najpouzdanijom jer se temelji na dostupnim tržišnim podacima. Tehnika vrednovanja za ovu razinu je tržišni pristup.

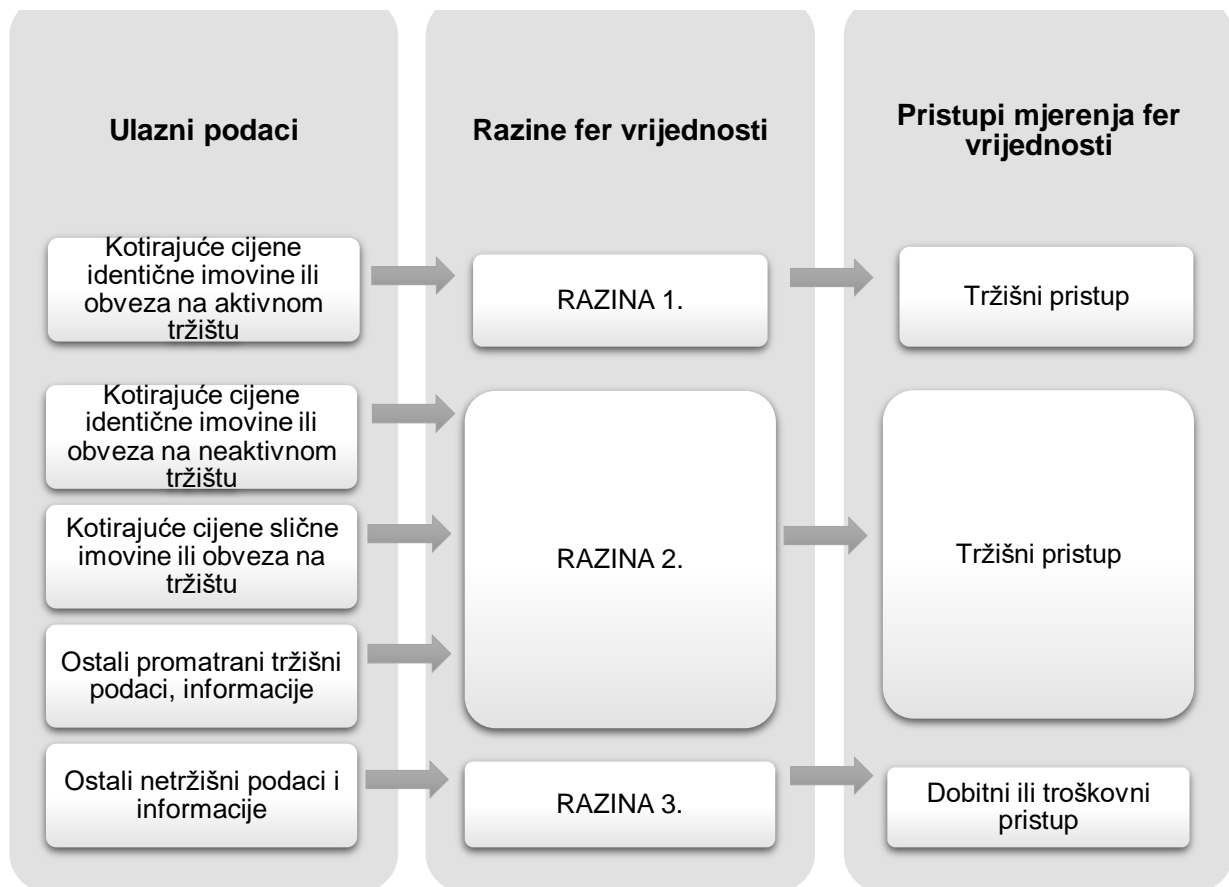
Ulazni podaci druge razine nisu cijene koje kotiraju, ali su dostupne za predmetnu imovinu ili obvezu, bilo to izravno ili neizravno. Na ovoj razini svi ulazni podaci se temelje na tržištu, pa je i tehnika vrednovanja tržišni pristup.

Treća razina su podaci o predmetnoj imovini odnosno obvezi koji nisu vidljivi i ne zasnivaju se na dostupnim tržišnim podacima. Nevidljivi ulazni podaci koriste se samo u mjeri u kojoj vidljivi ulazni podaci nisu dostupni, kada je tržišna aktivnost slaba ili uopće ne postoji. Poslovni subjekt razvija nevidljive ulazne podatke koristeći najbolje raspoložive informacije u danim okolnostima, što može uključivati vlastite podatke uzimajući u obzir sve dostupne informacije o tržišnim sudionicima. Ovdje se ulazni podaci ne temelje na tržištu, već je riječ o pretpostavkama, pa je i tehnika vrednovanja dobitni ili troškovni pristup.

Na slici 7. prikazana je ta povezanost između ulaznih podataka za mjerenje fer vrijednosti, razine fer vrijednosti i tehnike vrednovanja.

¹² MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti, točke 72.-90.

Slika 7. Razine fer vrijednosti

Izvor: Izrada autora prema Gulin D., Perčević H., Financijsko računovodstvo – izabrane teme, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2013. godina, str.85

Nakon fer vrijednosti, bitno je razmotriti početno i naknadno mjerenje financijske imovine i obveza.

Tablica 1. Početno i naknadno mjerenje financijske imovine

Vrsta financijske imovine	Početno mjerenje	Naknadno mjerenje
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	Trošak stjecanja (fer vrijednost)	Fer vrijednost
Ulaganja koja se drže do dospjeća	Trošak stjecanja (fer vrijednost + transakcijski troškovi)	Amortizirani trošak (trošak stjecanja – otplata glavnice – umanjena vrijednost)
Dani zajmovi i potraživanja	Trošak stjecanja (fer vrijednost + transakcijski troškovi)	Amortizirani trošak (trošak stjecanja – otplata glavnice – umanjena vrijednost)
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Trošak stjecanja (fer vrijednost + transakcijski troškovi)	Fer vrijednost

Izvor: Izrada autora prema MRS-u 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 43.-46.

Financijska imovina koja je klasificirana po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak početno se mjeri u visini fer vrijednosti plaćene prilikom stjecanja financijske imovine. Financijska imovina koja je klasificirana u kategorije ulaganja koja se drže do dospjeća, zajmovi i potraživanja i financijske imovine raspoložive za prodaju početno se mjere po trošku stjecanja koji uključuje fer vrijednost uvećanu za transakcijske troškove. Fer vrijednost je cijena koja se može ostvariti prodajom neke stavke imovine ili cijena koja je plaćena za prijenos neke obveze u transakciji među tržišnim sudionicima. Transakcijski troškovi su troškovi koji idu uz kupnju, izdavanje ili prodaju financijske imovine ili obveza. To mogu biti razne naknade i provizije koje se plaćaju brokerima, burzi, administrativni troškovi i ostali troškovi koji mogu biti povezani sa stjecanjem financijske imovine.¹³

¹³ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, 13

Naknadno mjerenje financijske imovine također ovisi o klasifikaciji koje su prethodno navedene. Financijska imovina koja se klasificira po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak naknadno se mjeri kroz fer vrijednost bez umanjenja za transakcijske troškove koji se mogu dogoditi prilikom prodaje ili drugog načina otuđenja financijske imovine.¹⁴ Isto tako vrijedi i za financijsku imovinu koja je raspoloživa za prodaju. S druge strane ulaganja koja se drže do dospelosti, te dani zajmovi i potraživanja naknadno se mjere po amortiziranom trošku uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Amortizirani trošak financijske imovine ili obveze je početni trošak stjecanja umanjen za sve otplate glavnice, amortizaciju premije ili uvećan za amortizaciju diskonta uz primjenu efektivne kamatne stope i umanjen za potencijalne gubitke od umanjenja vrijednosti. Efektivna kamatna stopa je diskontna stopa koja buduće novčane tokove od financijske imovine diskontira na tekuću tržišnu vrijednost. Njome se utvrđuje stvarni iznos prihoda od kamata.

Ako poslovni subjekt stječe financijsku imovinu po fer vrijednosti koja se razlikuje od nominalne vrijednosti financijske imovine javljaju se premija i diskont. Kada je trošak stjecanja financijske imovine manji od njezine nominalne vrijednosti, financijska imovina stečena je uz diskont i to povećava prihode od kamata. Kada se radi o premiji, trošak stjecanja je veći od nominalne vrijednosti i to smanjuju prihode od kamata.

Tablica 2. Početno i naknadno mjerenje financijskih obveza

Kategorija financijskih obveza	Početno mjerenje	Naknadno mjerenje
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	Fer vrijednost	Fer vrijednost
Financijske obveze po amortiziranom trošku	Trošak stjecanja (fer vrijednost – transakcijski troškovi)	Amortizirani trošak (trošak stjecanja – otplata glavnice – umanjena vrijednost)

Izvor: Izrada autora prema MRS-u 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 43.-47.

¹⁴ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 46.

Početno mjerenje financijskih obveza razlikuje se između dvije kategorije. Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak početno se mjere po fer vrijednosti na datum stvaranja, a obveze po amortiziranom trošku početno se mjere po fer vrijednosti umanjenoj za transakcijske troškove.

Naknadno mjerenje također ovisi u koju kategoriju financijske obveze pripadaju. Većina ovih obveza spada u kategoriju financijskih obveza po amortiziranom trošku. Postupak kod takvih obveza je da se na datum financijskog izvještavanja utvrdi amortizirani trošak. Postupak je isti kao i kod ulaganja koja se drže do dospeljeka, te zajmova i potraživanja.

Naknadno mjerenje financijskih obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak mjeri se po fer vrijednosti na datum izvještavanja. Kod ove metode bitna je procjena njihove fer vrijednosti na datum izvještavanja, a najpouzdanija procjena se temelji na tržišnim cijenama tih instrumenata na aktivnom tržištu. Ako se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, onda se te obveze ne mogu mjeriti naknadno po fer vrijednosti, već po amortiziranom trošku.¹⁵

3.2. Promjene u računovodstvu financijskih instrumenata

Od 01.01.2018. na snazi je Međunarodni standard financijskog izvještavanja 9 – Financijski instrumenti, koji zamjenjuje MRS 39- Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje. Cilj ovog novog standarda bio je pojednostaviti priznavanje financijske imovine, ali i potraživanja od kupaca, koji djeluju u okviru ovog standarda. Ovaj standard se odnosi i na financijske obveze, ali u vezi njih nema izmjena.

Ključna razlika je u klasifikaciji financijske imovine, koja je sada više usredotočena na upravljanje rizicima.

¹⁵ MRS 39: Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 47.

Tablica: Usporedba postojeće MRS-39 i nove MSFI-9 klasifikacije

MRS 39		MSFI 9
Klasifikacija	Priznavanje	Klasifikacija i priznavanje
Potraživanja i zajmovi	Amortizirani trošak nabave	Amortizirani trošak nabave
Fer vrijednost kroz RDG	Fer vrijednost kroz RDG	Fer vrijednost kroz RDG
Raspoloživo za prodaju	Fer vrijednost kroz sveobuhvatnu dobit	Fer vrijednost kroz sveobuhvatnu dobit
Ulaganja koja se drže do dospijeća	Amortizirani trošak	

Izvor: Osnovni elementi MSFI 9 – Financijski instrumenti, 2019. godina, preuzeto sa: <https://kopun.hr/osnovni-elementi-msfi-9-financijski-instrumenti/>

Kod amortiziranog troška nabave imovina se mjeri po iznosu priznatom pri početnom priznavanju umanjenom za otplate glavnice, uvećanom ili umanjenom za kumulativnu amortizaciju bilo koje razlike između početnog iznosa i iznosa dospijeća, te bilo kojeg gubitka. Prihodi od kamate obračunavaju se metodom efektivne kamatne stope i priznaju se u računu dobiti i gubitka. Promjene u fer vrijednosti priznaju se u računu dobiti i gubitka kada se sredstvo prestaje priznavati.

Kod fer vrijednosti kroz sveobuhvatnu dobit imovina se mjeri po fer vrijednosti. Kod zajmova i potraživanja, prihodi od kamata, dobiti i gubici od umanjenja vrijednosti i dio od tečajnih razlika, priznaju se u računu dobiti i gubitka na istoj osnovi kao i za imovinu amortiziranog troška. Promjene fer vrijednosti početno se priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Kod ulaganja u vlasničke instrumente, dividende se priznaju kada je utvrđeno pravo poduzeća na primanje plaćanja. Dividende se priznaju u računu dobiti i gubitka, osim ako jasno predstavljaju povrat troška ulaganja, u kojem slučaju su uključene u ostale sveobuhvatne dobiti. Promjene u fer vrijednosti priznaju se u

ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i nikada se ne priznaju u dobit ili gubitak, čak i ako je imovina prodana ili umanjena.

Kod fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, imovina se mjeri po fer vrijednosti. Promjene fer vrijednosti priznaju se u računu dobiti i gubitka kako nastaju.

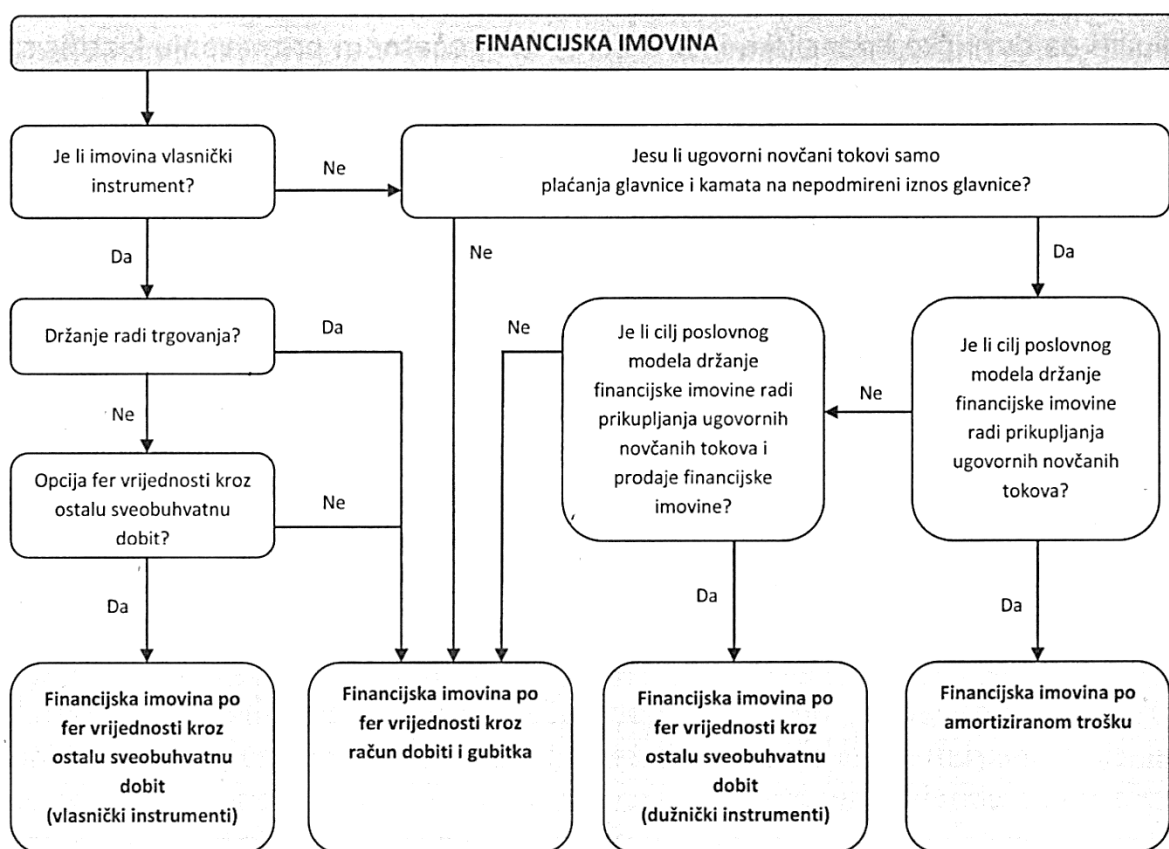
Financijska imovina po amortiziranom trošku vrednuje se ako se imovina drži u okviru poslovnog modela s ciljem držanja imovine kako bi se prikupili ugovoreni novčani tokova i ako se ugovorenim uvjetima financijske imovine na određene dane ostvaruju novčani tokovi koji uključuju samo plaćanje glavnice i kamata na ostatak nepodmirene glavnice.

Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako se drži u okviru poslovnog modela koji za cilj ostvaruje i prikuplja ugovorene novčane tokove i prodaje financijsku imovinu.

Svi ostali oblici koji se ne mogu klasificirati u ove dvije kategorije, vrednuju se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.¹⁶

¹⁶ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 442.

Slika 8.: Kriteriji za klasifikaciju financijske imovine prema MSFI 9

Izvor: Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, Računovodstvo financijskih instrumenata, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2017. godina, str. 451

Najveća promjena u novom standardu je definiranje modela umanjenja vrijednosti vezano uz potraživanje i financijsku imovinu. U MRS-u 39 nastali gubitak priznaje se tek kada dođe do kašnjenja neispunjenja obveza dužnika ili izdavatelja, poput financijske poteškoće dužnika, otvaranja stečajnog postupka, likvidacije dužnika i slično. Na ove načine taj pristup je rezultirao kasnim priznavanjem gubitaka u financijskim izvještajima.

Nasuprot tome, MSFI 9 Financijski instrumenti počiva na modelu očekivanih kreditnih gubitaka gdje se procjenjuju mogući gubici od umanjenja financijskih instrumenata prije pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika. Najveći razlog ovoj promjeni bila je svjetska ekonomska kriza s kojom su povezani ogromni gubici na svjetskoj razini.

Model očekivanih kreditnih gubitaka primjenjuje se na svu imovinu koja je priznata po amortiziranom trošku ili fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, a to uključuje i zajmove, dužničke vrijednosne papire, potraživanja od kupaca, financijske garancije i slično.

Model umanjenja vrijednosti mora se provesti kroz tri koraka. Prvo odmah po izdavanju ili kupnji financijskog instrumenta priznaje se godišnji očekivani kreditni gubitak kroz račun dobiti i gubitka i priznaje se smanjenje vrijednosti. On služi kao očekivanje kreditnih gubitaka i odnosi se na imovinu bez značajnog kreditnog rizika. Drugo ako se značajno poveća kreditni rizik, a ne očekuje se smanjenje, tada će se cijeli kreditni gubitak do dospjeća priznati kroz račun dobiti i gubitka. Dok treće kreditni rizik financijske imovine povećava se do točke koja se smatra smanjenjem vrijednosti kredita. Kroz sva tri koraka moraju se priznati potraživanja sa značajnom komponentom financiranja, znači da subjekt može birati između općeg i pojednostavljenog pristupa.¹⁷

¹⁷ Osnovni elementi MSFI 9 – Financijski instrumenti, 2019. godina, preuzeto sa: <https://kopun.hr/osnovni-elementi-msfi-9-financijski-instrumenti/>

4. RAČUNOVODSTVO OSNOVNIH FINANCIJSKIH INSTRUMENTATA

Kako je u današnje vrijeme tržište kapitala razvijeno i kako postoje različite vrste financijskih instrumenata, osnovni financijski instrumenti su jednostavni instrumenti s obzirom na njihove ugovorne karakteristike, te oni ne sadrže dodatne opcije. Pod osnovne financijske instrumente spadaju vlasnički i dužnički financijski instrumenti.

Vlasnički financijski instrumenti dočaravaju potraživanje prema neto imovini emitenta financijskog instrumenta. Najčešće vrste su dionice, udjeli u društvima s ograničenom odgovornošću, te udjeli u zatvorenim i otvorenim investicijskim fondovima. Kada se pogleda s računovodstvene strane investitora oni se prezentiraju kao financijska imovina, a sa strane emitenta predstavljaju temeljni kapital.

Dužnički vrijednosni papiri dokazuju pravo na povrat glavnice i pravo na isplatu kamate. Ako postoji dužnička obveza emitent se obvezuje investitoru (vlasniku instrumenta) isplatiti iznos, kamate i uvjete koji su navedeni u instrumentu. Najčešće vrste su obveznice, komercijalni i blagajnički zapisi. S računovodstvene strane investitora evidentiraju se kao financijska imovina, a sa strane emitenta predstavljaju financijske obveze.

Investitori ulaganjem i u vlasničke i u dužničke financijske instrumente žele i očekuju zaradu. Kod vlasničkih instrumenata zarada se javlja u obliku dividende, a kod dužničkih instrumenata u obliku kamata.¹⁸

4.1. Računovodstveni tretman financijske imovine

Financijska imovina javlja se kao dio financijskog instrumenta kod investitora. Investitor evidentira svoje ulaganje u financijsku imovinu u svojoj računovodstvenoj evidenciji i takvu prikazuje u bilanci na datum izvještavanja. Računovodstveni tretman financijske imovine odnosi se na već sve navedeno poput priznavanja, mjerenja, prezentiranja i objavljivanja financijske imovine. Kada investitor stekne financijski

¹⁸ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 91

instrument i kada postane jedan od ugovorenih strana financijskog instrumenta, priznat će svoje ulaganje kao financijsku imovinu. To priznavanje će prestati kada ju proda ili kada ugovorena prava isteknu.

Ulaganja u financijske instrumente u bilanci prezentiraju se kao financijska imovina, no ovisno o vrsti instrumenta, broju stečenih instrumenata i namjeri zbog čega je instrument stečen razlikuju se kratkotrajna i dugotrajna financijska imovina. Sukladno tome, pasivnim ulaganjima smatraju se ulaganja u dužničke instrumente jer investitor ne može utjecati niti kontrolirati emitenta. No, kada je riječ o vlasničkim instrumentima sve ovisi koliko posto ima vlasničkog udjela emitenta.¹⁹ Što je prikazano i prema tablici 3. u sljedećem poglavlju.

4.1.1. Računovodstveni tretman ulaganja u vlasničke instrumente

Ulaganja u vlasničke instrumente predstavljaju financijsku imovinu na temelju koje investitor ima dokaz o udjelu u vlasništvu u kapitalu emitenta vlasničkog instrumenta. Najčešća vrsta vlasničkih instrumenata su dionice, a ulaganjem u njih investitor ostvaruje prinos u obliku dividende. Dividenda se može izglasati samo ako emitent ostvaruje pozitivan poslovni rezultat odnosno dobit.

Ulaganja u dionice mogu se klasificirati u dva oblika financijske imovine:

1. Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili
2. Financijska imovina raspoloživa za prodaju

Ova klasifikacija je bitna zbog početnog i naknadnog mjerenja tih ulaganja u nekoj računovodstvenoj evidenciji. Također, ovisno koja se metoda koristi o tome ovise i prihodi od ulaganja u dionice. U kategoriju financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak spadaju ulaganja u dionice koja su namijenjena trgovanju na burzi i ostalim tržištima kapitala, a one dionice kojima nije namjera trgovanje klasificiraju se u financijsku imovinu raspoloživu za prodaju.

Postoje dvije računovodstvene metode praćenja ulaganja u dionice i prihoda od ulaganja u dionice, a to su metoda troška ulaganja i metoda udjela.

¹⁹ Ibidem, str. 93

Metoda troška ulaganja upotrebljava se za sva ulaganja gdje ulagač stječe manje od 20 % od ukupno emitiranih dionica drugog društva. Tada ulagač nema utjecaj na poslovnu i financijsku politiku društva čije dionice drži. Kada se primjenjuje metoda troška, ulagačev prihod od ulaganja iskazuje se u visini primljenih dividendi. Ako ulagač stekne između 20 % i 50 % od ukupno emitiranih dionica drugog društva, znači da ima veliki utjecaj na financijsku politiku i takvo ulaganje se vodi po metodi udjela. Kod metode udjela prihod od ulaganja iskazuje se u visini ulagačeva udjela u neto dobiti društva čije dionice drži. U slučaju kada ulagač stekne više od 50 %, on tada ostvaruje kontrolu nad financijskom i poslovnom politikom društva i naziva se maticom, a stečeno društvo ovisnim društvom.²⁰

Tablica 3. Vrste ulaganja u dionice i njihov računovodstveni tretman

Vrsta ulaganja u dionice	Utjecaj na poslovnu i financijsku politiku	Iskazivanje u računovodstvu i bilanci	Računovodstvena metoda
Ulaganje u dionice do 20 %	Nema utjecaja	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaganje u dionice • Dugotrajna ili kratkotrajna imovina 	Metoda troška ulaganja
Ulaganje u dionice od 20 % do 50 % - ulaganje u pridruženo društvo	Značajan utjecaj	<ul style="list-style-type: none"> • Udjeli u povezanim društvima • Dugotrajna financijska imovina 	Metoda udjela
Ulaganje u dionice preko 50 % - ulaganje u ovisno društvo	Kontrola	<ul style="list-style-type: none"> • Udjeli u povezanim društvima • Dugotrajna financijska imovina 	Metoda troška ili metoda udjela + konsolidacija financijskih izvještaja

Izvor: Gulin D., Perčević H., Financijsko računovodstvo – izabrane teme, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2013. godina, str. 335

²⁰ Gulin D., Perčević H., Financijsko računovodstvo – izabrane teme, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2013. godina, str. 334

Budući da je ulaganje u vlasničke instrumente moguće svrstati u kategorije financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit i gubitak i kategoriju financijske imovine raspoložive za prodaju, u nastavku će biti malo bolje objašnjeni.

Financijska imovina klasificirana u kategoriju po fer vrijednosti kroz dobit i gubitak i početno se mjeri po trošku stjecanja, odnosno po fer vrijednosti plaćenoj pri njezinu stjecanju. Transakcijski troškovi koji su direktno povezani sa stjecanjem financijske imovine (na primjer naknade burzi) iskazuju se kao trošak odnosno rashod.²¹ Nakon početnog mjerenja, financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit i gubitak naknadno se mjeri po njezinoj fer vrijednosti na datum sastavljanja bilance bez umanjenja za iznos transakcijskih troškova.²² Tada se kao fer vrijednost uzima tržišna cijena dionice na aktivnom tržištu. Ako se fer vrijednost ne može točno utvrditi i ako cijena dionice ne kotira na aktivnom tržištu, tada se takva ulaganja naknadno mjere po trošku stjecanja. Dobici i gubici koji nastaju iz promjene fer vrijednosti financijske imovine predstavljaju nerealizirane prihode i rashode. Oni postaju realizirani tek u razdoblju kad se prodaje financijska imovina. Razlika između nerealiziranih i realiziranih prihoda i rashoda je što realizirani prihodi i rashodi imaju za posljedicu odnosne novčane tokove. Zbog toga se može javiti novčani jaz, što je vrlo bitno jer je to sve uključeno u dobit koja je bitna za izglasavanje dividende vlasnicima.

U financijsku imovinu u kategoriji raspoloživoj za prodaju spadaju ulaganja u dionice i ostale financijske instrumente koji nisu namijenjeni trgovanju. Takva ulaganja u računovodstvu se iskazuju kao dugoročna ulaganja. Financijska imovina raspoloživa za prodaju početno se mjeri po trošku stjecanja, a naknadno po fer vrijednosti imovine na datum bilance. Pri čemu se svaka razlika između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti iskazuje kroz ostalu sveobuhvatnu dobit to jest kroz rezerve. U bilanci su promjene fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju vidljive kod kapitala kao stavka revalorizacijske rezerve odnosno rezerve fer vrijednosti.²³

Test umanjenja ili vrijednosno usklađenje financijske imovine provodi se samo ako postoji dokaz o umanjenju vrijednosti financijske imovine.²⁴ Postupak umanjenja financijske imovine prvo ovisi o vrsti financijske imovine koja se testira za umanjenje.

²¹ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 43. i HSFI 9 Financijska imovina, točka 9.19.

²² MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 46. i HSFI 9 Financijska imovina, točka 9.22.

²³ Financijsko računovodstvo – izabrane teme, str. 347-348

²⁴ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 58.

Postupak provođenja testa može biti kod: financijske imovine koja se vodi po amortiziranom trošku, po trošku stjecanja ili financijske imovine raspoložive za prodaju. Kada se ukida gubitak od umanjenja kod financijske imovine raspoložive za prodaju, postoji razlika između dužničkih i vlasničkih instrumenata. Gubici od umanjenja vrijednosti vlasničkih instrumenata klasificirani u imovinu raspoloživu za prodaju ne smiju se ispravljati u dobit ili gubitak, dok se kod dužničkih instrumenata smiju ako u budućim razdobljima dođe do porasta fer vrijednosti takvih instrumenata.²⁵

4.1.2. Računovodstveni tretman ulaganja u dužničke instrumente

Računovodstveni tretman ulaganja u dužničke instrumente ovisi o vrsti, karakteristikama, namjeri i ciljevima dužničkog instrumenta i zbog čega je taj instrument stečen. Najčešće vrste su obveznice, iako se kao dužnički instrumenti javljaju i ulaganja u komercijalne i blagajničke zapise, a u širem smislu tu spadaju i krediti odnosno zajmovi. U svrhu priznavanja i mjerenja potrebno je dužničke instrumente klasificirati u jednu od četiri kategorije financijske imovine. Dužnički instrumenti ne mogu se klasificirati u sve, već to ovisi o vrsti konkretnog dužničkog instrumenta. Ulaganja u obveznice mogu se klasificirati u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz dobit i gubitak, ulaganja koja se drže do dospjeća i kao financijska imovina raspoloživa za prodaju. Ulaganja u komercijalne i blagajničke zapise spadaju u kategoriju ulaganja do dospjeća. Dok se krediti, zajmovi i slično mogu klasificirati u zajmovi i potraživanja, financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i kao financijska imovina raspoloživa za prodaju. U nastavku će biti opisano ulaganje u obveznice jer su one najznačajniji dužnički instrument.

Ulaganja u obveznice mogu se klasificirati u tri skupine financijske imovine:

1. Kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak
2. Kao financijska imovina raspoloživa za prodaju
3. Kao ulaganja koja se drže do dospjeća

²⁵ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 69. i 70.

Ulaganja u obveznice klasificiraju se u prvu kategoriju kada poslovni subjekt namjerava stečenim obveznicama trgovati na financijskom tržištu, a ne da ih drži do dospijeca. Kod namjene trgovanja podrazumijeva se da će poslovni subjekt u bliskoj budućnosti prodati obveznicu i zbog toga se ta ulaganja prikazuju u bilanci kao kratkotrajna financijska imovina. Početno se mjeri po fer vrijednosti, a naknadno se provodi po fer vrijednosti na datum izvještavanja bez umanjenja za iznos transakcijskih troškova. Fer vrijednost obveznica najbolje predstavljaju kotirane neusklađene tržišne cijene obveznica na aktivnom tržištu i na datum izvještavanja. Ako tržišne cijene nisu na aktivnom tržištu ili nisu dostupne, fer vrijednost se procjenjuje temeljem raspoloživih tržišnih podataka. Na primjer prema usporedbi tržišne cijene drugih korporacija s istim ili usporedivim karakteristikama. Razlike između fer vrijednosti ulaganja u obveznice na datum izvještavanja i njihove knjigovodstvene vrijednosti predstavljaju nerealizirane dobitke i gubitke. Nerealizirani dobitci su kada fer vrijednost ulaganja u obveznice viša od knjigovodstvene vrijednosti, a za nerealizirane gubitke vrijedi obrnuto. Nerealizirani dobitci i gubici u ovoj kategoriji evidentiraju se kao prihodi ili rashodi i uključuju se u utvrđivanje poslovnog rezultata obračunskog razdoblja.²⁶

Ulaganje u obveznice klasificiraju se u kategoriju financijske imovine raspoložive za prodaju kada nisu namijenjene trgovanju u kratkom roku, niti se drže do dospijeca. Računovodstveni tretman isti je kao i kod prethodne kategorije. Ulaganje u obveznice koje se klasificiraju prema financijskoj imovini raspoloživoj za prodaju naknadno se mjere po fer vrijednosti, ali se nerealizirani dobitci i gubici knjiže u ostalu sveobuhvatnu dobit, odnosno rezerve. Oni postaju realizirani u razdoblju prodaje obveznice kada se uključuju u poslovni rezultat.

Kako financijska imovina raspoloživa za prodaju provodi test umanjenja, tako i ulaganja u obveznice u ovoj kategoriji moraju provesti test umanjenja. Ako postoji dokaz o umanjenju vrijednosti ulaganja onda je potrebno gubitke od umanjenja vrijednosti prethodno evidentirane u rezervama prenijeti na rashode. Ako u budućim razdobljima dođe do porasta fer vrijednosti, moguće je ukinuti gubitak od umanjenja vrijednosti.

Ulaganja u obveznice klasificiraju se u ulaganja koja se drže do dospijeca ako postoji mogućnost i namjera nekog poslovnog subjekta da obveznicu drže do kraja njezinog

²⁶ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 55.

dospijeća. Tako da se ovdje ulaganja u obveznice naknadno mjere po amortiziranom trošku koji predstavlja inicijalni trošak umanjen za otplatu glavnice i potencijalni gubitak od umanjenja vrijednosti. Ova kategorija također podliježe testu umanjenja. Ako postoji dokaz za umanjenjem vrijednosti financijske imovine koja se vodi po amortiziranom trošku, iznos gubitka utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova. Knjigovodstvena vrijednost umanjuje se direktno ili upotrebom konta ispravak vrijednosti, a iznos gubitka priznaje se u dobiti ili gubitku.²⁷ Vrijednost financijske imovine nakon priznavanja gubitka ne smije se povećati iznad iznosa prethodno priznatog gubitka od umanjenja.²⁸

4.2. Računovodstveni tretman vlasničkih instrumenata

Ovisno na koji način se prikupljaju financijska sredstva putem izdavanja financijskih instrumenata, poslovni subjekti to mogu učiniti izdavanjem dionica ili izdavanjem obveznica. Dionice predstavljaju vlasničke financijske instrumente i vlasnici dionica imaju udio u vlasništvu dioničkog društva koje je te dionice izdalo.

Dioničko društvo je pravni subjekt koji postoji samostalno i odvojeno od njegovih vlasnika (dioničara). Dioničko društvo kao pravni subjekt može stjecati, posjedovati, raspolagati imovinom u svoje ime, snositi odgovornosti, sklapati ugovore i obveznik je plaćanja poreza na dobit.²⁹

Glavni instrument financiranja dioničkog društva su dionice. Dionice su dugoročni vrijednosni papiri bez naprijed utvrđenog dospelja i predstavljaju temeljni instrument osnivanja dioničkih društava.

Po sadržaju prava koja daju vlasnicima razlikuju se: redovne ili obične dionice i povlaštene ili prioritetne dionice. Redovne ili obične dionice su vlasnički vrijednosni papiri dioničkog društva i osiguravaju idealno vlasništvo nad dioničkim društvom. One predstavljaju pisane isprave o uloženim sredstvima u dioničko društvo i one su

²⁷ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 63.

²⁸ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 65.

²⁹ Financijsko računovodstvo – izabrane teme, str.387

instrument tržišta kapitala. Povlaštene dionice su pak dugoročni vrijednosni papiri s obilježjima običnih dionica i obveznica, jer uključuju i fiksnu dividendu.

Dionice mogu glasiti na ime ili na donositelja. Razlika između ovih dionica je ta što dionice na donositelja imaju veće troškove tiskanja zbog osiguranja zbog krivotvorenja, a dionice na ime tiskaju se uz niže troškove.

Računovodstveni tretman izdavanja dionica određen je iznosom za koji se dionice izdaju i vrstom imovine za koju se prodaju iliti razmjenjuju. One se mogu izdati u iznosu nižem, jednakom ili višem od nominalne vrijednosti dionice. Naš Zakon o trgovačkim društvima dopušta samo da se dionice izdaju po nominalnoj vrijednosti ili u iznosu koji je viši. Nominalna vrijednost izdanih dionica evidentira se na kontu temeljni kapital, a ako je cijena viša od nominalne vrijednosti ona se evidentira na posebnom kontu kapitalne rezerve. Dionice se uplaćuju novcem, ulaganjem stvari ili prava, no najčešće je to za novac. Ako se radi o stvarima i imovinskim pravima moguće je samo ako se može utvrditi njihova gospodarska vrijednost.

Dionička društva često stječu i otkupljuju svoje dionice na tržištu kapitala. Takve dionice nazivaju se vlastite ili trezorske. To su izdane i plaćene dionice koje je poslovni subjekt stekao njihovom kupnjom na tržištu, ali nisu povučene iz opticaja. Njih poslovni subjekt može držati neograničeno, a može ih i prodati u bilo kojem trenutku. Zadržavanje se najčešće događa zbog utjecaja na tržišnu vrijednost, povećanja zarade po dionici, smanjenja poreznog opterećenja, restrukturiranje vlasništva, sprječavanje neprijateljskih preuzimanja, te zbog realizacije poslovnih spajanja i pripajanja. Ovakve dionice nemaju pravo na dividendu, nemaju pravo glasa ni udjela prilikom likvidacije jer one nisu u prometu.

Dividenda je dio dobiti koja se dijeli vlasnicima dionica. Dividenda se izglasava iz neto dobiti ili zadržane dobiti, a raspodjela se mora odobriti od strane skupštine dioničara. Ona se smije izglasavati samo iz zarađenog kapitala, a ne iz temeljnog. Za izglasavanje su bitni: datum izglasavanja dividende, datum sastavljanja liste dioničara koji imaju pravo na dividendu i datum isplate dividende. Računovodstveni preduvjet da se dividenda izglasa je da poslovni rezultat bude pozitivan. Dividende se dijele na

novčane i nenovčane. Novčane dividende se isplaćuju u novcu, dok nenovčane mogu biti u obliku materijalne ili nematerijalne imovine i u obliku novih dionica.³⁰

4.3. Računovodstveni tretman financijskih obveza

Za financiranje poslovanja potrebna su financijska sredstva koja se mogu pribaviti iz vlastitih ili tuđih izvora. Kada se poduzeće financira iz vlastitih izvora, znači da se financira emisijom dionica koje kupuju dioničari i stjecanjem dionica postaju vlasnici dijela imovine, a ako se financira tuđim sredstvima znači da nastaju financijske obveze. Obveze se iskazuju u pasivi bilance, a najčešći primjeri su obveze za izdane obveznice i druge dužničke vrijednosne papire, obveze po primljenim kreditima i obveze po osnovi ugovora o najmu.

Dužnički financijski instrumenti prikazuju financijske instrumente prema kojima se uspostavlja kreditni odnos između emitenta (izdavatelja) financijskog instrumenta i investitora (ulagatelja) u financijske instrumente. Dok postoji dužnička obveza izdavatelja prema ulagateljima, to za sobom i nosi prinose u obliku kamata ili diskonta. Kamata ne ovisi o poslovnom rezultatu emitenta, nego se utvrđuje na temelju glavnice to jest nominalnog iznosa na koji glasi dužnički instrument. Ako emitent slučajno ne ostvaruje dobit iz poslovnih aktivnosti, već gubitak, investitor i dalje ostvaruje prinos u obliku kamata.

Najčešća vrsta dužničkih instrumenata jesu obveznice. One se mogu podijeliti prema različitim kriterijima i postoji mnogo vrsta obveznica.

³⁰ Gulin D., Perčević H., op. cit., str. 334

Tablica 4. Kriteriji podjele i vrste obveznica

Kriterij podjele	Vrste obveznica
Prema modelu novčanih tokova koje nose	<ul style="list-style-type: none">• Kuponske obveznice• Obveznice bez kupona• Anuitetne obveznice
Prema izdavatelju	<ul style="list-style-type: none">• Državne obveznice• Municipalne obveznice• Korporacijske obveznice
Prema naznaci imatelja	<ul style="list-style-type: none">• Obveznice na donositelja• Obveznice na ime
Prema karakteru naknade (kamate) koju nose svojim imateljima	<ul style="list-style-type: none">• Obveznice s fiksnom kamatnom stopom• Obveznice bez kamatne stope• Obveznice s varijabilnim kamatama
Prema osiguranju	<ul style="list-style-type: none">• Osigurane obveznice• Neosigurane obveznice
Prema opcijama koje obveznice mogu nositi	<ul style="list-style-type: none">• Iskupljive obveznice• Opozive obveznice• Konvertibilne obveznice• Obveznice s punomoćima

Izvor: Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, Računovodstvo financijskih instrumenata, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2017. godina, str. 204

Vrijednost obveznica može biti nominalna i tržišna. Nominalna pokazuje iznos na koji će izdavatelj na kraju dospijeća isplatiti vlasnicima obveznice i obično je zaokruženi novčani iznos (100,00 kn, 1.000,00 kn). Tržišna vrijednost obveznica je vrijednost obveznice na tržištu, cijena koja je ostvarena kupoprodajom. Cijena se iskazuje u postotku od nominalne vrijednosti (105%, 96%).

Prilikom emisije ili izdavanja obveznica moguće su tri situacije:

1. Emisija obveznica po nominalnoj vrijednosti (po cijeni jednakoj nominalnoj)
2. Emisija obveznica uz premiju (po cijeni koja je viša od nominalne)
3. Emisija obveznica uz diskont (po cijeni koja je niža od nominalne)

Ako su obveznice prodane po jednakom iznosu nominalnoj vrijednosti obveznica, obveznice su prodane nominalnoj vrijednosti. Diskont ili premija koji nastaju kod emisije obveznica predstavljaju uravnoteženje nominalne vrijednosti. To zapravo znači nominalnu kamatnu stopu svesti na tržišnu kamatnu stopu. Ako je iznos za koji su obveznice prodane veći od njezine nominalne vrijednosti, one se prodaju uz premiju. Premija koja se ostvari kod prodaje obveznice, predstavlja pretplatu nominalne vrijednosti pa se amortizacijom premije tržišna vrijednost svodi na nominalnu vrijednost. Amortizacija premije umanjuje rashode od kamata kod izdavatelja. Obrnuto vrijedi za diskont. Ako je iznos za koji su obveznice prodane manji od nominalne vrijednosti, one su prodane uz diskont. Diskont koji je ostvaren kod prodaje obveznice gleda se kao iznos unaprijed plaćenih kamata te se isto amortizacijom svodi na nominalnu vrijednost. Znači da se kod amortizacije diskonta uvećavaju rashodi od kamata kod izdavatelja.³¹

Emisijom obveznica i drugih dužničkih financijskih instrumenata nastaju obveze kod izdavatelja. Kao što je već navedeno prema klasifikaciji financijske obveze dijele se u dvije kategorije i to financijske obveze po amortiziranom trošku i financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Većina se dijeli u kategoriju financijskih obveza po amortiziranom trošku jer se provodi temeljem njihovih knjigovodstvenih vrijednosti i nije potrebno usklađivanje s njihovim fer vrijednostima na datum izvještavanja.

Financijske obveze po amortiziranom trošku početno se mjere po fer vrijednosti umanjenoj za transakcijske troškove, dok se naknadno mjere po amortiziranom trošku.

Amortizacija obveznica je postupak otplate kamata i glavnice po obveznicama. Razlikuju se dva sustava amortizacije (otplate) obveznica:

1. Jednokratni sustav amortizacije i
2. Višekratni sustav otplate

Kod jednokratnog sustava otplate kamate se obračunavaju i isplaćuju periodično (jednom ili više puta godišnje), a iznos glavnice se vraća na kraju roka dospijeca obveznica. U višekratnom sustavu otplate utvrđuje se plan otplate glavnice i kamata,

³¹ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 208

a obveznice se isplaćuju putem periodičnih, jednakih anuiteta. Svaka isplata sastoji se od dijela glavnice i pripadajućih kamata.³²

Kada su obveznice izdane uz premiju ili diskont, one se amortiziraju tijekom vijeka obveznice i to do dospjeća. Kamate se povećavaju za iznos diskonta koji se amortizira, dok se za iznos premije kamate smanjuju. Razlikuju se dvije metode amortizacije premije ili diskonta na obveznice:

1. Linearna metoda amortizacije
2. Metoda efektivne kamatne stope

Kod linearne metode amortizacije premija ili diskont amortiziraju se u jednakim iznosima u svakom razdoblju do dospjeća. Linearnom metodom amortizacije premije rashodi kamata se umanjuju u istom iznosu u svakom obračunskom razdoblju, dok kod amortizacije diskonta rashodi od kamata se uvećavaju. Metode efektivne kamatne stope je nelinearna metoda i kamate se neravnomjerno raspoređuju za iznose premije ili diskonta. Kod amortizacije premije, iznos rashoda se smanjuje tijekom vremena, a kod amortizacije diskonta obrnuto.³³

Tablica 5. Utjecaj diskonta i premije na prihode i rashode izdavatelja obveznica i investitora u obveznice

	Diskont	Premija
IZDAVATELJ	Povećanje rashoda od kamata	Smanjenje rashoda od kamata
INVESTITOR	Povećanje prihoda od kamata	Smanjenje prihoda od kamata

Izvor: Izrada autora prema teorijskom dijelu

³² Ibidem, str. 217.

³³ Ibidem, str 222.

4.4. Računovodstvo zaštite

U suvremenom poslovnom svijetu svi poslovni subjekti suočavaju se s raznim vrstama rizika. Rizici s kojima se suočavaju u poslovanju ne proizlaze samo iz poslovne okoline i njezine kompleksnosti, već se rizici javljaju i interno pri poslovnim procesima i aktivnostima unutar poslovnih subjekata. Postoje brojne definicije rizika, no s gledišta financija rizik se definira kao vjerojatnost da će vrijednost financijske imovine ili povrata na investiciju biti manji od očekivane vrijednosti.³⁴ No, koju god definiciju koristili, svima je zajednička neizvjesnost i vjerojatnost nastanka rizika. Rizik predstavlja mogućnost da se stvarni rezultat razlikuje od očekivanoga, pozitivno ili negativno. Zato mnogi poslovni subjekti ulažu sve više u razvijanje strategija za upravljanje rizicima kojom rade balans između negativnih posljedica rizika i njihovih pozitivnih strana.

Postoji mnogo vrsti rizika, ali u radu nas zanimaju rizici promatrani s aspekta poslovnog subjekta. Oni mogu biti opći ili tržišni i posebni rizici. Opći ili tržišni prevladavaju u nacionalnoj ekonomiji. S njima se suočavaju svi poslovni subjekti i na njih ne mogu lako utjecati. To mogu biti promjene u političkoj i gospodarskoj okolini, nepredvidive prirodne katastrofe i tako dalje. Posebni rizici odnose se na određeni poslovni subjekt i događaju se iz njegovih poslovnih aktivnosti. Na njih poslovni subjekti puno lakše utječu i rješavaju ih. To mogu biti rizici u vezi nabave, proizvodnje, prodaje i slično.

Kod rizika povezanog s financijskim instrumentima, strategija upravljanja rizikom ima cilj prema kojem mora umanjiti utjecaj fluktuacija fer vrijednosti, novčanih tokova povezanih s financijskim instrumentima na financijski položaj, uspješnost poslovanja i novčane tokove poslovnog subjekta. Samo određene strategije koje zadovoljavaju sve kriterije MRS-a 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje mogu se kvalificirati za računovodstvo zaštite.

Računovodstvom zaštite smatra se tehnika upravljanja rizikom koja se oblikuje zbog promjena u fer vrijednosti imovine ili novčanog toka. Poslovni subjekti ulaze u računovodstvo zaštite kako bi njihovi financijski izvještaji odražavali učinke primjenjivih

³⁴ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 358

strategija koje koriste za upravljanje rizicima. Zato računovodstvo zaštite nije obavezno, već opcijsko.³⁵

Razlikuju se tri vrste računovodstva zaštite:

1. Zaštita fer vrijednosti
2. Zaštita novčanog toka
3. Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje

Kod svake vrste bitno je odrediti rizik koji će zaštititi financijski instrument. Za primjenu bilo koje vrste poslovni subjekt koji želi zaštitu mora sastaviti dokumentaciju o zaštiti rizika. Ta dokumentacija uključuje definiranje instrumenta zaštite, zaštićenu stavku, te vrstu rizika od koje se štiti.

Zaštita fer vrijednosti je zaštita od izloženosti u promjenama fer vrijednosti priznate ili nepriznate imovine ili obveza, koje su povezane s određenim rizikom i utječu na dobit ili gubitak subjekta. Računovodstveni tretman kod zaštite fer vrijednosti odnosi se na priznavanje i mjerenje fer vrijednosti instrumenta zaštite, u određenom razdoblju kad se pruža zaštita.

Zaštita novčanog toka je zaštita od izloženosti promjenama novčanih tokova koja je uvjetovana određenim rizikom s priznatom imovinom ili obvezom ili s vjerojatnom predviđenom transakcijom, te može utjecati na račun dobiti i gubitka.³⁶ Kao instrumenti zaštite u okviru zaštite novčanog toka mogu biti derivatni financijski instrumenti, dijelovi derivatnih financijskih instrumenata, dva ili više derivatna instrumenta te nederivatna financijska imovina ili obveze. Računovodstveni tretman odnosi se na priznavanje i mjerenje instrumenta zaštite, evidentiranje promjena novčanog toka zaštićene stavke koji utječe na dobit ili gubitak.

Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje je posebna vrsta zaštite novčanog toka od valutnog rizika koja se koristi za smanjivanje ili uklanjanje valutne izloženosti koja proizlazi iz neto ulaganja u inozemno poslovanje. Glavna svrha ove zaštite je u tome da se zaštiti od promjena valutnih tečajeva. Instrument zaštite u zaštiti neto ulaganja u inozemno poslovanje može biti derivatni financijski instrument, nederivatna financijska imovina ili obveza, a i kombinacija obadvojeg. Računovodstveni tretman ove kategorije

³⁵ Ibidem, str.366

³⁶ MRS 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, točka 86.

odnosi se na priznavanje i mjerenje instrumenta zaštite, priznavanje tečajnih razlika koje proizlaze iz inozemnog poslovanja i na priznavanje dobiti ili gubitka koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti instrumenta.³⁷

³⁷ Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, op. cit., str. 403

5. SPECIFIČNOSTI PODUZEĆA PODRAVKA D.D.

U nastavku će se detaljnije prikazati elementi okruženja u kojem poduzeće posluje, koji je cilj poduzeća, vizija, misija, koje je njezino tržište, te kakva je vlasnička i organizacijska struktura. Kako su rizici usko vezani uz poslovanje svakog poduzeća, tako svakodnevno utječu i na poslovanje Podravke. U nastavku su prikazani svi rizici s kojima se poduzeće suočava, te kako rizici mogu utjecati na poslovanje, a kako poduzeće može utjecati na njih.

5.1. Općenito o poduzeću Podravka d.d.

Poduzeće Podravka d.d. bavi se proizvodnjom prehrambenih i farmaceutskih proizvoda. Proizvodnja i prodaja prehrambenih proizvoda organizirana je kroz poslovne programe koji nude široku paletu proizvoda: dodatke jelima, začine, juhe, namaze, čajeve, dječju hranu, mesne, riblje i ostale druge prehrambene proizvode. Farmaceutsko područje obuhvaća lijekove na recept, bezreceptni program i proizvode enteralne prehrane. Poslovanje poduzeća Podravka d.d. „temelji se na proizvodnji visokokvalitetnih i zdravstveno ispravnih proizvoda u skladu s dobrom proizvođačkom praksom i načelima upravljanja kvalitetom i sigurnosti hrane i lijekova.“³⁸

Podravka je jedna od vodećih kompanija u Republici Hrvatskoj, ali i u ostalim dijelovima Europe. Vizija poduzeća je posvećenost poboljšanju svakodnevne kvalitete života svih potrošača, kupaca i zaposlenika putem inovativnosti i internacionaliziranosti. Dok misijom nude inovativno kulinarsko rješenje za sve.³⁹

Cilj Podravke je rast i razvoj kompanije kroz kvalitetno upravljanje asortimanom s fokusom na ključne marke, operativnu učinkovitost te dugoročnu profitabilnost.

Ključne odrednice za razvoj su da postanu vodeći proizvođači brendiranih proizvoda, a u centralnoj i istočnoj Europi ostvariti dodatan rast i ojačati poziciju na tim tržištima.

³⁸ Izvješće 2020.godinu

³⁹ <https://www.podravka.hr/kompanija/o-podravki/povijest/>

5.2. Tržište i položaj društva na tržištu

Podravka d.d. u svom poslovanju i procesu nabave, proizvodnje i prodaje posluje i surađuje s mnogim partnerima diljem svijeta što za sobom ističe važnost položaja na tržištu. To su razni proizvođači, obrti, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, distributeri, veletrgovci, te velike multinacionalne kompanije.

Grupa Podravka je multinacionalna kompanija koja putem ovisnih društava i predstavništva posluje u 22 zemlje svijeta i to na pet kontinenata. U Europi, Sjevernoj Americi, Aziji, Africi i Australiji. Poslovanje u inozemstvu Grupa Podravka obavlja putem 25 ovisnih društava u zemljama: Slovenija, Bosna i Hercegovina, Srbija, Sjeverna Makedonija, Crna Gora, Njemačka, Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Rumunjska, Bugarska, Rusija, SAD, Australija, UAE i Tanzanija, te 15 predstavništava u zemljama Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Srbija, Rumunjska, Češka, Rusija, Bugarska, Ukrajina, Latvija, Kosovo, Švedska i Kazahstan.

Slika 9. Lokacija poslovnih aktivnosti Grupe Podravka

Izvor: Godišnje izvješće za Grupu Podravka za 2020. godinu, preuzeto sa: <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

Organizacija poslovanja Grupe Podravka sastoji se od dva strateška poslovna područja: prehrane i farmaceutike. Kako postoje dva poslovna područja tako je i operativno poslovanje na razini tržišta organizirano kroz tržišne regije: regiju Adria i internacionalna tržišta. Regiju Adria čini Tržište Republike Hrvatske i Tržište jugoistočne Europe. Internacionalna tržišta obuhvaćaju Tržište centralne Europe, zapadne Europe i prekooceanskih zemalja, te nova tržišta.⁴⁰

5.3. Vlasnička i organizacijska struktura Podravke d.d.

Podravka d.d. je dioničko društvo i kao takvo je 1993. godine registrirano iz dotadašnjeg društvenog poduzeća. Dionice Podravke d.d. uvrštene su u kotaciju Zagrebačke burze i njima se trguje od 8. prosinca 1998. godine pod simbolom PODR-R-A.

Prema prikazanoj strukturi dioničara društvo nema većinskog vlasnika. Podravka d.d. ima stabilnu vlasničku strukturu unutar koje najznačajniji udio imaju Republika Hrvatska te domaći mirovinski fondovi. Najveći dioničar je Republika Hrvatska koja u svom vlasništvu ima 1.815.376 dionica, što predstavlja 25,5 % udjela u temeljnom kapitalu Društva. Nadalje domaći mirovinski fondovi (obvezni i dobrovoljni) svi zajedno drže 52,5 % dionica. Dok sama Podravka d.d. drži 1,8 % vlastitih dionica. Ostali dioničari čine 25,4% u vlasničkoj strukturi.

U srpnju 2015. godine izvršena je dokapitalizacija Podravke d.d. čime je broj dionica povećan za 1.700.000. Svrha toga je bila prikupljanje sredstava za širenje poslovanja.

⁴⁰ Godišnje izvješće za Grupu Podravka za 2020. godinu, preuzeto sa: <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

Slika 10. Vlasnička struktura dioničara Podravke d.d. na dan 31.12.2020. godine

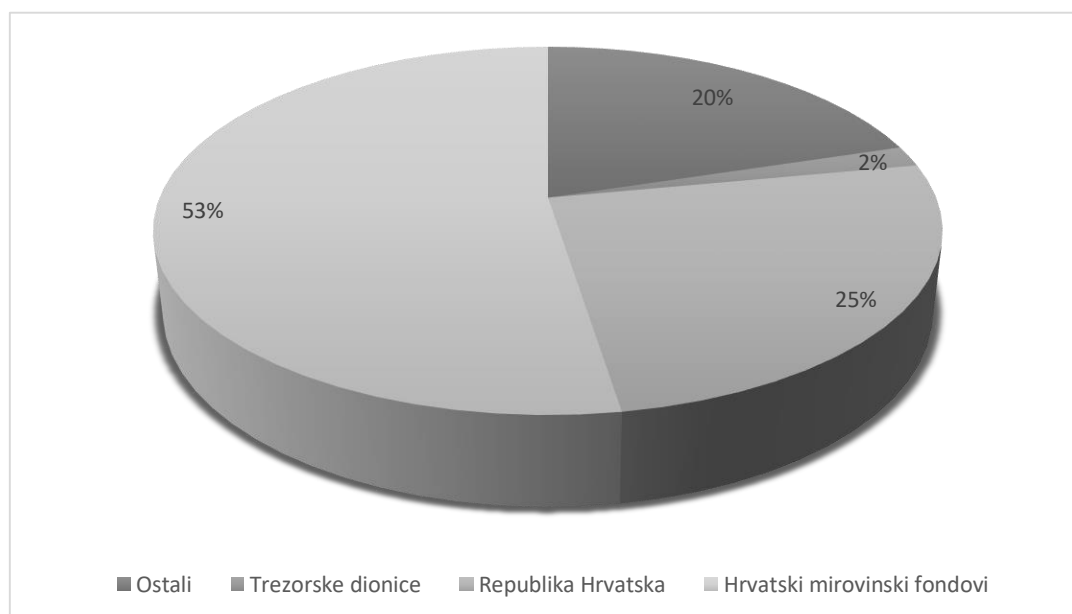
BR.	DIONIČAR	BROJ DIONICA	% VLASNIŠTVA
1.	Republika Hrvatska*	1.815.376	25,5%
2.	PBZ Croatia osiguranje obvezni mirovinski fond kategorije B	1.097.644	15,4%
3.	AZ obvezni mirovinski fond kategorije B	917.563	12,9%
4.	Erste Plavi obvezni mirovinski fond kategorije B	724.373	10,2%
5.	Raiffeisen obvezni mirovinski fond kategorije B	625.298	8,8%
6.	Podravka d.d. – trezorski račun	127.916	1,8%
	Ostali dioničari	1.811.833	25,4%
	Ukupno	7.120.003	100,0%

*Centar za restrukturiranje i prodaju putem četiri računa ima 1.241.253 dionica, Kapitalni fond d.d. ima 406.842 dionica, Republika Hrvatska dodatno na izdvojenom računu ima 167.281 dionica.

Izvor: Godišnje izvješće Podravke d.d. za 2020.godinu preuzeto sa www.podravka.hr

Ukupan broj dionica Podravke d.d. iznosi 7.120.003 redovnih dionica koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

Grafikon 1.: Grafički prikaz vlasničke strukture na dan 31. prosinca 2020

Izvor: Izrada autora prema podacima o vlasničkoj strukturi

Pored vlasničke strukture treba spomenuti i organizacijsku strukturu. Ona djeluje i prati poslovanje Strateškog poslovnog područja Prehrana kroz dvije tržišne regije: Regiju Adria i internacionalna tržišta. Regiju Adria čini Tržište Republike Hrvatske i jugoistočne Europe, dok internacionalna obuhvaćaju sva druga. Treće važno područje je Upravljanje operativnom efikasnosti i lancem opskrbe kroz funkcije proizvodnje, logistike, nabave i poljoprivrede. Jedan od važnih dijelova su i korporativne funkcije jer pružaju podršku ukupnom poslovanju. Tu spadaju ljudski potencijali i pravo, korporativna i informacijska sigurnost, riznica, korporativno računovodstvo, kontroling i informatika. Također, postoji i interna revizija koja djeluje kao neovisna funkcija.⁴¹

5.4. Rizici i problemi u poslovanju društva

Prethodno je prikazan razvoj Podravke, tržišni položaj i vlasnička struktura. Upoznavanje s poduzećem je vrlo bitno kako bi se što bolje mogli promatrati tržišni rizici koji su prisutni u poslovanju. Kako Podravka većinu prometa ostvaruje na međunarodnom tržištu, postoji izloženost od provjere kvalitete proizvoda i postoje određeni tržišni rizici.

Podravka je u svome poslovanju izložena mnogim rizicima koji su tipični za gospodarske subjekte koji posluju na domaćem i inozemnom tržištu. Svaka djelatnost, a pogotovo prehrambena i farmaceutska industrija nailaze na probleme i prepreke u poslovanju. Razni unutarnji i vanjski ciljevi utječu na zacrtane ciljeve kompanije, na financijsko stanje, a na kraju i na samo poslovanje kompanije. Eksterni čimbenici odnose se na utjecaje iz okruženja tipa ekonomskih, političkih, tehnoloških, socijalnih rizika, ali i rizika vezanih uz promjenu zakonske regulative. Uz navedene eksterne, vanjske čimbenike poduzeće Podravka izloženo je i raznim internim, unutarnjim rizicima. Na unutarnje rizike kompanija ima veću mogućnost utjecaja i prilagodbe raznim poslovnim politikama, odlukama i procedurama.

Kod poslovanja poduzeće je izloženo i raznim financijskim rizicima, posebno valutnom, kamatnom i cjenovnom riziku, a pored njih i kreditnom riziku i riziku likvidnosti. Što je

⁴¹ Godišnje izvješće za poduzeće Podravka za 2020. godinu, preuzeto sa: <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

normalno jer se radi o velikom poduzeću koje posluje na tržištima diljem svijeta, a na to utječu i mnogi rizici s drugih tržišta.

Kako Podravka određene transakcije obavlja u stranoj valuti te je po tom pitanju izložena rizicima promjene valutnih tečajeva, pri čemu se najveća izloženost promjeni tečaja hrvatske kune tijekom 2020. godine javljala u odnosu na EUR, USD, PLN, CAD, HUF i RUB. Tečajni rizici proizlaze iz poslovanja povezanih društava na inozemnim tržištima te nabave sirovina na međunarodnom tržištu što se velikim dijelom obavlja u valutama EUR i USD. Povrh navedenog, Podravka se djelomično financira putem kredita denominiranih u eurima. Tijekom 2020. godine tečaj hrvatske kune prema euru bio je značajnije volatilan nego prethodnih godina zbog uvjeta na tržištu nastalih tijekom 2020. godine, a posebno zbog djelomičnog zatvaranja gospodarstva uslijed pandemije uzrokovane bolešću COVID – 19 i time oslabljene turističke sezone.

Što se tiče kamatnog rizika Podravka nije značajnije izložena riziku promjene kamatnih stopa jer većinu svojih zaduženja ugovara uz fiksnu kamatnu stopu, a i redovito prati sve promjene kako bi mogla reagirati u slučaju potrebe.

Kreditni rizik je rizik od neplaćanja iliti neizvršenja pravovremenih obveza od strane kupca kompanije, a to sve utječe na financijski gubitak kompanije. Podravka posluje s kreditno sposobnim kupcima, čija potraživanja prema potrebi osigura, kako bi smanjili rizik financijskog gubitka zbog neispunjenja ugovorenih obveza. Svakako i pandemija je imala utjecaj na sporiju naplatu potraživanja, no bez značajnog utjecaja na likvidnost Podravke.

Podravka održava optimalne iznose sredstava na računima i na taj način upravlja rizikom likvidnosti. Sve to uz izvore financiranja iz raspoloživih kreditnih linija kako bi se što bolje i efikasnije upravljalo kratkoročnim i dugoročnim zahtjevima financiranja i osiguranja potrebne likvidnosti. Stalno i upravljanje novčanim tokom kroz redovito praćenje dospjelih potraživanja od kupaca, obveza prema dobavljačima, bankama i drugim financijskim institucijama omogućuje da se na vrijeme osiguraju prihvatljive razine likvidnosti koje su potrebne da se posluje Podravkom.

Cjenovni rizik također je prisutan i utječe na proizvodnju i poslovanje. Trošak sirovina i materijala konstantno je podložan promjenama cijena na tržištu. Posebno na tržištu poljoprivredno – prehrambenih sirovina koje je vrlo osjetljivo. Zbog sve češćih

vremenskih nepogoda uzrokovanih promjenom klime, pojavom bolesti biljnog i životinjskog svijeta, političkih i socijalnih nemira u pojedinim zemljama postoji rizik od nedostupnosti robe, ali i značajan utjecaj na porast cijena. Kako bi se ti utjecaji smanjili Podravka razvija partnerske odnose s višegodišnjim dobavljačima, ali i usporedno razvijanje odnosa s novim.⁴²

Podravka je jedna od rijetkih kompanija koja ulaže i svoje aktivnosti usmjerava na razvoj projekta „Centralizirano upravljanje korporativnim rizicima.“ Kod tog projekta misli se na analiziranje i izvještavanje svih rizika kojima je kompanija izložena, te kako na najbolji mogući način upravljati njima. Sektor Riznice je zadužen za nadzor i upravljanje svih rizika.

⁴² Godišnje izvješće za poduzeće Podravku d.d. za 2020. godinu, preuzeto sa: <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

6. RAČUNOVODSTVO FINANCIJSKIH INSTRUMENTATA U PODUZEĆU PODRAVKA D.D.

Na temelju financijskih izvještaja poduzeća Podravka d.d. u nastavku je provedena analiza računovodstvenog tretmana financijskih instrumenata. Kroz računovodstvenu metodologiju koju koristi poduzeće Podravka d.d. utvrđuje se tretman financijskih instrumenata, te na kraju prikazuje kretanje dionica za razdoblje od 2015. godine do 2021. godine .

6.1. Računovodstveni tretman financijskih instrumenata u poduzeću Podravka d.d.

Financijski izvještaji daju temeljne i završne računovodstvene informacije koje su rezultat ukupne djelatnosti u poslovnom subjektu. Oni moraju pružiti pouzdan, istinit i fer pregled imovine, obveza i kapitala, promjene financijskog položaja i dobit ili gubitak. Prema Zakonu o računovodstvu, veliki poduzetnici su dužni sastavljati i prezentirati godišnje izvješće. U njemu moraju biti izneseni svi podaci o važnim poslovnim događajima u nekoj poslovnoj godini, aktivnosti vezane uz istraživanje i razvoj, te informacije o stjecanju vlastitih dionica. Poduzetnici koji su organizirani kao dionička društva moraju uz financijska izvješća objaviti i mišljenje revizora.

U Godišnjem izvješću poduzeća Podravka d.d. potraživanja od kupaca početno se priznaju u trenutku nastanka, dok se sva ostala financijska imovina početno priznaje kada poduzeće postane stranka ugovornih odredbi financijskog instrumenta. Financijska imovina početno se mjeri po uvećanoj fer vrijednosti, ako se radi o instrumentu koji nije iskazan po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati stjecanju instrumenta. Potraživanja od kupaca početno se mjere po transakcijskoj cijeni.

Pri početnom priznavanju financijska imovina mjeri se po:

- Amortiziranom trošku
- Fer vrijednosti kroz sveobuhvatnu dobit – dužnički instrumenti
- Fer vrijednost kroz sveobuhvatnu dobit – vlasnički instrumenti

- Fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka

Financijska imovina mjeri se po amortiziranom trošku ako se drži u sklopu poslovnog modela čiji je cilj naplata ugovornih novčanih tokova i ako ugovorni uvjeti navedenog instrumenata na određene datume dovode do novčanih priljeva koji predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate na neotplaćeni dio glavnice. Dužnički instrumenti mjere se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se drže u sklopu poslovnog modela kojima se cilj ostvaruje naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine, te ako ugovorni uvjeti navedenog instrumenta dovode do novčanih priljeva koji predstavljaju plaćanje glavnice i kamate na neotplaćeni dio glavnice.

Kod početnog priznavanja vlasničkih instrumenata koji se ne drži radi trgovanja, poduzeće može neopozivo odabrati prikazivanje promjena u fer vrijednosti navedenih instrumenata kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Sva financijska imovina koja nije klasificirana kao imovina mjerena po amortiziranom trošku i kroz fer vrijednost kroz sveobuhvatnu dobit, mjeri se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Tu spada sva derivatna financijska imovina.

Struktura financijske imovine poduzeća je jednostavna i prvenstveno se odnosi na potraživanja od kupaca bez značajne financijske komponente, dane zajmove te kratkoročne depozite u bankama, dok su terminski ugovori neznačajnog iznosa.

Tablica u nastavku prikazuje ključne odredbe računovodstvene politike koje se koriste u poduzeću od 01. siječnja 2018. godine za naknadno mjerenje financijske imovine i priznavanje dobitaka i gubitaka po vrstama.

Tablica 6.: Naknadno mjerenje financijske imovine poduzeća Podravka d.d.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	Ova se imovina nakon početnog priznavanja mjeri po fer vrijednosti. Neto dobiti i gubici, uključujući bilo koje prihode od kamata ili dividendi, priznaju se unutar dobiti ili gubitka.
Financijska imovina po amortiziranom trošku	Ova se imovina nakon početnog priznavanja mjeri po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope. Amortizirani trošak umanjuje se za gubitke od umanjenja vrijednosti. Prihodi od kamata, pozitivne i negativne tečajne razlike te gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se unutar dobiti ili gubitka. Dobit ili gubitak pri prestanku priznavanja priznaje se unutar dobiti ili gubitka.
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobiti	Ova se imovina nakon početnog priznavanja mjeri po fer vrijednosti. Prihod od kamata izračunat primjenom metode efektivne kamatne stope, pozitivne i negativne tečajne razlike te gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se unutar dobiti ili gubitka. Ostali neto dobiti i gubici priznaju se unutar ostale sveobuhvatne dobiti. Prestankom priznavanja, dobiti i gubici akumulirani u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju se u dobit ili gubitak.
Vlasnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobiti	Ova se imovina nakon početnog priznavanja mjeri po fer vrijednosti. Dividenda se priznaje kao prihod unutar dobiti ili gubitka, osim ako je jasno da dividenda predstavlja povrat dijela troška ulaganja. Ostali neto dobiti i gubici priznaju se u ostalu sveobuhvatnu dobit i nikada se ne reklasificiraju u dobit ili gubitak.

Izvor: Godišnje financijsko izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2020. godinu, 157 str.

Poduzeće prestaje priznavati financijsku imovinu pri isteku ugovornih prava vezanih uz novčane tokove od te financijske imovine. Može prestati priznavati i kod prijenosa prava na ugovorne novčane tokove u transakciji gdje se prenose rizici i koristi od vlasništva imovine. Kada poduzeće obavlja transakcije u kojima prenosi financijsku imovinu priznatu u svom izvještaju o financijskom položaju, ali zadržava sve ili gotovo

sve rizike i koristi koji proizlaze iz prenesene imovine, takva prenesena imovina ne prestaje se priznavati.

Kod financijskih obveza izdani dužnički vrijednosni papiri početno se priznaju u trenutku nastanka. Sve ostale financijske obveze početno se priznaju kada poduzeće postane stranka ugovornih odredbi financijskog instrumenta. Financijska obveza početno se mjeri po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati stjecanju ili izdavanju predmetnog instrumenta. Obveze se mjere po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka mjeri se ako je klasificirana kao namijenjena trgovanju, ako je derivativna ili ako je klasificirana kao mjerena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka pri početnom priznavanju. Te obveze mjere se po fer vrijednosti, a neto dobiti i gubici, uključujući sve rashode od kamata, priznaju se unutar dobiti ili gubitka. Ostale financijske obveze naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope. Rashodi od kamata i tečajne razlike priznaju se unutar dobiti ili gubitka. Svi dobiti ili gubici kod prestanka priznavanja također se priznaju unutar dobiti ili gubitka.

Poduzeće prestaje priznavati financijsku obvezu kada se ugovorne obveze isplate, otkazu ili isteknu. Također prestaje priznavati financijsku obvezu kada se izmijene ugovorne odredbe, a novčani tok promijenjene obveze je značajno drugačiji od inicijalnog, pri čemu se nova financijska obveza temeljena na izmijenjenim uvjetima priznaje po fer vrijednosti. Prilikom prestanka priznavanja financijske obveze, razlike između knjigovodstvene vrijednosti i plaćene naknade (uključujući i svu prenesenu ne-novčanu imovinu ili prihvaćene obveze) priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Poduzeće drži derivativne financijske instrumente radi zaštite svoje izloženosti prema stranoj valuti i kamatnom riziku. Ugrađeni derivativi odvajaju se od osnovnog ugovora i zasebno obračunavaju ako osnovni ugovor nije klasificiran kao financijska imovina i ako se ispunjavaju određeni uvjeti. Derivativi se inicijalno priznaju po fer vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja također se priznaju po fer vrijednosti, a promjene u fer vrijednosti priznaju se unutar dobiti ili gubitka.

Poduzeće priznaje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke na financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku, ulaganjima u dužničke vrijednosne papire vrednovane po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i ugovornu imovinu.

Rezerviranja za gubitke jednake očekivanim kreditnim gubicima priznaje se kroz cijelo trajanje ekonomskog vijeka imovine, ali ih može mjeriti i kroz dvanaest mjeseci. Mjerenje kroz dvanaest mjeseci je kod dužničkih vrijednosnih papira za koje je utvrđeno da imaju niski kreditni rizik na datum izvještavanja i kod ostalih dužničkih vrijednosnih papira za koje se kreditni rizik nije značajno povećao od početnog priznavanja. Prilikom utvrđivanja da li se kreditni rizik imovine značajno povećao razmatraju se razumne informacije koje su relevantne i dostupne bez dodatnih troškova ili napora. To uključuje informacije i analize zasnovane na povijesnom iskustvu poslovanja poduzeća i informiranoj procjeni kreditne sposobnosti te uključuje informacije o budućnosti. Smatra se da je kreditni rizik financijske imovine značajno porastao ako su aktivirani pokazatelji za rano upozorenje sukladni politici poduzeća.

Očekivani kreditni gubitci predstavljaju procjenu kreditnih gubitaka. Kreditni gubici mjere se kao razlika između novčanih tijekova na koje poduzeće ima pravo u skladu s ugovorom i novčanim tokovima za koje se očekuje da će stvarno primiti. Za redovna eksterna potraživanja od kupaca koja su nedospjela te za dospjela nenaplaćena potraživanja do 360 dana od dana dospijeca vrše se ispravci vrijednosti primjenom postotka koji odražava očekivanja o ne naplati potraživanja od kupaca. Postotak ispravka vrijednosti se utvrđuje na bazi prosjeka prethodnog trogodišnjeg razdoblja (povijesna stopa) prilagođeno za makroekonomski utjecaj. Izračun povijesne stope prilagođava se za izvanredne i specifične okolnosti po potrebi.

Na datum izvještavanja procjenjuju se osnove za kreditno umanjene financijske imovine po amortiziranom trošku ili dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Financijska imovina kreditno je umanjena kada se desi jedan ili više događaja koji štetno utječu na procijenjene buduće novčane tokove te financijske imovine. Značajne financijske poteškoće dužnika ili izdavatelja, kršenje ugovora, vjerojatnost da će dužnik ući u stečaj ili nestanak aktivnog tržišta za određenu vrijednosnicu su jedni od dokaza za kreditnim umanjem financijske imovine.

Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke financijske imovine po amortiziranom trošku oduzimaju se od bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine. Za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz sveobuhvatnu dobit, rezerviranja za očekivane kreditne gubitke terete dobit ili gubitak i priznaju se unutar ostale sveobuhvatne dobiti.

Bruto knjigovodstvena vrijednost imovine otpisuje se ukoliko se ne očekuje povrat bilo u cijelosti ili djelomično. U poduzeću se otpisuje knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine kad nastupi zakonska zastara i ne očekuje se povrat otpisanih iznosa.

U poduzeću je uspostavljeni sustav kontrola za mjerenje fer vrijednosti gdje svu odgovornost nadziranja imaju Uprava i funkcije financija. Fer vrijednost mjeri se u odnosu na informacije prikupljene od trećih strana gdje je važno da te informacije ispunjavaju zahtjeve Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i pravu razinu hijerarhije fer vrijednosti u koju bi te procjene trebale biti klasificirane.

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnim tržištima temelji se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilance. Tržište je aktivno ako su kotirane cijene poznate temeljem burze ili aktivnosti brokera, a te cijene su stvarne i redovite tržišne transakcije. Ako se trguje na aktivnom tržištu tada se utvrđuju tehnike procjene. Tehnike procjene zahtijevaju korištenje vidljivih tržišnih podataka, gdje je to moguće. Ukoliko su svi značajniji tržišni podaci vidljivi, procjena fer vrijednosti se kategorizira kao razina 2. Ako se jedna ili više ulaznih varijabli ne temelji na vidljivim tržišnim podacima, onda se kategorizira kao razina 3.

U poduzeću se provode značajnije procjene fer vrijednosti u okviru pripreme financijskih izvještaja u dugotrajnoj financijskoj imovini, financijskoj imovini po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, dugotrajnoj imovini namijenjenoj prodaji, financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, te isplatama s temelja dionica.

Slika 11. Dugotrajna financijska imovina

	<u>2020.</u>	<u>2019.</u>
	<i>(u tisućama kuna)</i>	
Financijski instrumenti	54.133	54.133
Ispravak vrijednosti financijskih instrumenata	(17.736)	(17.736)
Ulaganja u ostale vlasničke instrumente	559	533
Dani zajmovi povezanim društvima	519	-
Dani zajmovi trećim stranama	5	6
Depoziti i ostalo	211	216
	<u>37.691</u>	<u>37.152</u>

Izvor: Godišnje izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2020. godinu

U poduzeću se u 2019. godini u skladu s nagodbom vjerovnika Agrokora evidentirala zamjena potraživanja od kupaca za financijske instrumente koji su u vlasništvu i pod kontrolom iste grupe treće strane u bruto iznosu od 54.133 tisuće kuna. U tijeku 2019. godine ukinulo se umanjeње vrijednosti financijskih instrumenata u iznosu od 12.124 tisuće kuna. U 2020. godini nije bilo promjena vezano uz financijske instrumente.

Slika 12.: Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

	2020.	2019.
	<i>(u tisućama kuna)</i>	
Terminski ugovori	49	7
	49	7

Izvor: Godišnje izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2020. godinu

Za financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak poduzeće je u 2020. godini koristilo terminske ugovore s komercijalnim bankama s primarnom namjerom zaštite od fluktuacije tečaja stranih valuta vezano uz kupoprodaju deviza. Pozitivna fer vrijednost valutnih terminskih ugovora na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 49 tisuća kuna.

Nominalna vrijednost valutnih terminskih ugovora, prema tečaju ugovorenim terminskim ugovorima, na dan 31. prosinca 2020. godine iznosi 4.786 tisuća kuna s dospijećima ugovora u razdoblju od 11. siječnja 2021. do 8. lipnja 2021. godine (2019.: 34.974 tisuća kuna s dospijećem ugovora u razdoblju od 22. siječnja 2020. do 18. lipnja 2020. godine). Dobici i gubici koji se priznaju kao promjene u tržišnoj vrijednosti valutnih terminskih ugovora evidentiraju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

Fer vrijednost terminskog ugovora temelji se na kotaciji deviznog tečaja. Sukladno korištenim ulaznim varijablama, procjena je kategorizirana u hijerarhiji fer vrijednosti kao razina 2. (slika 7.)

Slika 13.: Dugotrajna imovina namijenjena prodaji

	<u>2020.</u>	<u>2019.</u>
	<i>(u tisućama kuna)</i>	
Zemljišta i zgrade	1.075	1.075
	<u>1.075</u>	<u>1.075</u>

Izvor: Godišnje izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2020. godinu

Nekretnine, postrojenja i oprema koje su namijenjene prodaji ili grupa imovine za otuđenje u cijelosti, općenito se mjere po knjigovodstvenoj vrijednosti ili fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje ili otuđenja, ovisno o tome što je niže. Nekretnine, postrojenja i oprema namijenjena prodaji se ne amortiziraju.

Kod dugotrajne imovine namijenjenoj prodaji ukupni iznos namijenjen prodaji odnosi se na nekretnine u Koprivnici i na zemljište u Žminju, za koje poduzeće i dalje traži kupca i očekuje realizaciju prodaje.

Mjerenje fer vrijednosti kategorizirano je kao razina 3 (slika 7). Kod građevinskih objekata i zemljišta za procjenu se koristi poredbena metoda. Znači da se temelji na poredbi nekretnine koja se procjenjuje s nekretninama koje su bile prodane na istom području i u bliskom vremenskom razdoblju.

Slika 14.: Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

	<u>2020.</u>	<u>2019.</u>
	<i>(u tisućama kuna)</i>	
Terminski ugovori	66	292
	<u>66</u>	<u>292</u>

Izvor: Godišnje izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2020. godinu

Za financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak korišteni su terminski ugovori. Pozitivna fer vrijednost terminskih ugovora na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 66 tisuća kuna.

Dionički kapital sastoji se od redovnih dionica. Primici koji se iskazuju u glavnici kod izdavanja novih dionica ili opcija, iskazuju se umanjeni za troškove transakcije i porez na dobit. Iznos fer vrijednosti primljene naknade iznad nominalne vrijednosti izdanih dionica prikazuje se kao kapitalna dobit.

Plaćena naknada za kupljene vlastite dionice umanjuje dioničku glavnicu koja se može pripisati dioničarima poduzeća sve do povlačenja dionica, njihovog izdavanja ili prodaje. Kasnije, kada se takve dionice prodaju ili ponovno izdaju, svaka naknada uključena je u glavnicu koja se može pripisati dioničarima.

Slika 15. Dionički kapital

	Broj dionica	Redovne dionice	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Ukupno
	<i>(u tisućama kuna)</i>				
1. siječnja 2019.	6.974.228	1.566.401	177.875	(54.210)	1.690.066
Realizacija opcija	17.859	-	(2.162)	6.641	4.479
Fer vrijednosti isplata s temelja dionica	-	-	2.318	-	2.318
31. prosinca 2019.	6.992.087	1.566.401	178.031	(47.569)	1.696.863
1. siječnja 2020.	6.992.087	1.566.401	178.031	(47.569)	1.696.863
Realizacija opcija	-	-	(3.722)	-	(3.722)
Fer vrijednosti isplata s temelja dionica	-	-	8.566	-	8.566
31. prosinca 2020.	6.992.087	1.566.401	182.875	(47.569)	1.701.707

Izvor: Godišnje izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2020. godinu

Temeljni kapital na dan 31. prosinca 2020. godine iznosio je 1.566.401 tisuću kuna, a podijeljen je u 7.120.003 dionice od čega je 127.916 vlastitih dionica. (2019. godine.: 1.566.401 tisuća kuna podijeljen na 7.120.003 dionice od čega su 127.916 vlastite). Nominalna vrijednost jedne dionice iznosi 220,00 kuna. Tijekom 2019. i 2020. godine poduzeće nije kupovalo vlastite dionice.

6.2. Dionice poduzeća Podravka d.d. u razdoblju od 2015. godine do 2021. godine

U nastavku će biti prikazani podaci kretanja cijena dionica i kakvo je ostvarenje Podravka imala na hrvatskom tržištu kapitala u odnosu na burzovne indekse.

Slika 16. Usporedba kretanja cijena dionica Podravke, Crobex-a i Crobex-a10 od 2015. do 2021. godine, u postocima

Izvor: Kretanje dionica Podravke, preuzeto sa <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/dionica/>

Kroz promatrana razdoblja od 2015. do 2021. godine vidimo razne oscilacije. Cijena dionica je imala značajan pad u 2018. i 2020. godini. U 2020. godini pogodila nas je sve nenadana COVID – 19 pandemija, koja je utjecala i na cijene dionica. Od početka

COVID - 19 pandemije došlo je do manje tržišne kapitalizacije nego u prethodnim mjesecima.

U tablici 6. su prikazane zaključne cijene dionica Podravke, Crobexa i Crobexa10 prema promatranim godinama.

Tablica 7. Kretanje cijena dionica Podravke, Crobex-a i Crobex-a10 od 2016. do 2020. godine

Zaključna cijena u kunama	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
PODR	377,5	270,0	375,0	484,0	485,0
CROBEX	1994,8	1848,8	1.748,8	2.017,4	1.739,3
CROBEX10	1158,2	1081,3	1017,1	1.199,9	1.087,8

Izvor: Izrada autora prema Zagrebačkoj burzi, kretanje indeksa, preuzeto sa: <https://zse.hr/hr/indeks/365?isin=HRZB00ICBEX6>

Na razini 2019. godine cijena dionice Podravke ostvarila je rast od 29,1% čime je nadmašila rast domaćih dioničkih indexa CROBEX i CROBEX10 koji su pojedinačno porasli 15,4% odnosno 18,0%.⁴³

U 2020. godini cijena dionice Podravke zadržale su se na razini usporednog razdoblja uz blagi rast od 0,2%, dok su usporedni dionički indeksi CROBEX i CROBEX10 pali 13,8% odnosno 9,3%.⁴⁴

⁴³ Godišnje izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2019. godinu, str. 136

⁴⁴ Godišnje izvješće poduzeća Podravka d.d. za 2020. godinu, str. 168

Tablica 8. Kretanje dionica na hrvatskom tržištu kapitala od 2016. do 2020. godine, u kunama

	2016.	2017.	2018.	2019	2020.
Prosječna ponderirana dnevna cijena	348,7	352,2	316,5	429,1	413,3
Prosječan dnevni broj transakcija	15	16	12	12	14
Prosječna dnevna količina	1.111	1.128	1.450	1.110	1.277
Prosječan dnevni promet	389.654,7	397.344,8	458.850,9	476.423,6	527.877,8

Izvor: Izrada autora prema godišnjim izvješćima poduzeća Podravka d.d.

Prikazani podaci su iskazani u prosječnoj ponderiranoj dnevnoj cijeni koja je računata kao ponderirani prosjek prosječnih dnevnih cijena u razdoblju, gdje su ponder dnevne količine. Ostali pokazatelji računati su kao prosjek prosječnih dnevnih transakcija, količina, te prometa.

U 2018. prosječna ponderirana dnevna cijena dionice Podravke bila je najniža u odnosu na usporedna razdoblja. Istodobno je došlo do pada prosječnog dnevnog broja transakcija, dok prosječna dnevna količina i dnevni promet rastu.

U 2019. godini prosječna ponderirana dnevna cijena dionice Podravke porasla je u odnosu na 2018. godinu. Prosječna dnevna količina je pala, dok su prosječan dnevni promet i prosječan dnevni broj transakcija rasli u odnosu na usporedna razdoblja.

U odnosu na promatrana razdoblja, u razdoblju 1. – 12. 2020. godine prosječna ponderirana dnevna cijena dionice Podravke je pala, što se može lako zaključiti zbog COVID pandemije, no svi ostali pokazatelji su pokazali suprotno. Prosječna dnevna količina, prosječan dnevni promet i prosječan dnevni broj transakcija su porasli, te je dnevni promet čak najviši u odnosu na prijašnje godine.

7. ZAKLJUČAK

Financijski instrumenti, financijska tržišta i financijski posrednici temeljne su komponente financijskog sustava. To je kompleksan sustav koji nam prikazuje ogledalo nekog gospodarstva. U ovom radu, naglasak je upravo na financijskim instrumentima.

Financijski instrumenti predstavljaju ugovore gdje se s jedne strane nalazi financijska imovina jednog subjekta, a s druge financijska obveza ili vlasnički instrument drugog subjekta. Te tri stavke čine i glavne komponente financijskih instrumenata.

Računovodstveni tretman tih financijskih instrumenata mora biti određen u okviru određenih standarda, odnosno standarda financijskog izvještavanja. Glavna vodilja za ovaj rad bili su Međunarodni računovodstveni sustav, te Međunarodni i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja. Oni prikazuju svu glavnu problematiku financijskih instrumenata kroz prezentiranje, priznavanje i mjerenje, te objavljivanje.

Kako se Podravka ubraja među prepoznatljive i vodeće kompanije u srednjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi, upravo je Podravka jedno veliko poduzeće na kojem se temeljilo provedeno istraživanje.

Poduzeće Podravka je dioničko društvo i kao takvo od 1998. godine posluje na Zagrebačkoj burzi. Jedina je dionica koja niti jednom nije izašla iz sustava dioničkog indeksa CROBEX od početka njegovog računanja. Dokapitalizacijom, izdavanjem novih dionica 2015. godine Podravka je pokrenula lavinu interesa, što se na kraju pokazalo vrlo uspješno i time su na kraju povećali temeljni kapital i osigurali sredstva za daljnji rast i razvoj. Od 2015. godine do danas cijene dionica uredno rastu, uz neke manje oscilacije. Podaci o prometu vrlo su važni za sve sudionike na tržištu, za ulagače, dionička društva, ali i potencijalne investitore, a redovitom analizom podataka moguće je predvidjeti te moguće oscilacije.

Rizici su dio svakodnevnog života, ali i poslovanja poduzeća. Podravka je u svome poslovanju izložena mnogim rizicima. Ona ne koristi računovodstvo zaštite, već je formirala strategiju upravljanja svakim određenim rizikom.

U radu je prikazana računovodstvena politika financijskih instrumenata koju koristi poduzeće Podravka d.d., te je provedena analiza za 2019. i 2020. godinu. Analizu je nužno provesti kako bi se dobile sve važne informacije iz financijskih izvještaja, jer financijski instrumenti su jedna od kompleksnijih kategorija računovodstva. Razvoj novog MSFI-a 9 Financijski instrumenti rezultirao je jednostavnijem računovodstvenom tretmanu financijskih instrumenata.

Poduzeće Podravka osim vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata, drži derivatne financijske instrumente radi zaštite svoje izloženosti prema stranoj valuti i kamatnom riziku. Iz rada se može zaključiti kako poduzeće koristi značajnije procjene fer vrijednosti koje su prikazane u dugotrajnoj financijskoj imovini, financijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka, dugotrajnoj imovini namijenjenoj prodaji i financijskim obvezama..

POPIS LITERATURE

Knjige:

- Hladika M., M.Matovina. i H. Perčević, *Računovodstvo financijskih instrumenata*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2017. godina
- Gulin D., Perčević H., *Financijsko računovodstvo – izabrane teme*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2013. godina
- Klačmer M. i M. Cingula, *Financijske institucije i tržište kapitala*, Varaždin, Fakultet organizacije i informatike, 2012. godina
- Madir J., *Tržište kapitala: karakteristike financijskih instrumenata i pravni okvir poslovanja*, Zagreb, Ma-te d.o.o., 2009. godina
- Vidučić Lj., Pepur S. i M. Šimić Šarić, *Financijski menadžment, IX. Izdanje*, Zagreb, RRIIF, 2015. godina

Zakoni i standardi:

- Hrvatski standardi financijskog izvještavanja
- Međunarodni računovodstveni standardi
- Međunarodni standardi financijskog izvještavanja
- Zakon o računovodstvu

Članci:

- Perčević H. i M. Hladika, *Utjecaj računovodstvenoga tretmana naknadnog mjerenja financijskih instrumenata na financijski položaj i profitabilnost Hrvatskoga bankarskog sektora*, 2012. godina, Dostupno na: [file:///C:/Users/korisnik/Downloads/H_Percevic_M_Hladika_2_2012_p_663_69_2%20\(12\).pdf](file:///C:/Users/korisnik/Downloads/H_Percevic_M_Hladika_2_2012_p_663_69_2%20(12).pdf)

Internetske stranice:

- Financijska imovina (HSFI 9 i MRS 32, MSFI 9), 2019., <https://www.racunovodja.hr/33/financijska-imovina-hsfi-9-i-mrs-32-msfi-9-uniqueidmRRWSbk196E4DjKFq6pChBZsCk8bXzAROGkSg8mB4x1lvXOAcEYtcw/?query=financijske%20instrumente&serp=1>
- Financijska izvješća Podravke, <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>
- Financijski instrumenti i izvedenice, 2020., <https://admiralmarkets.com/hr/education/articles/forex-basics/financijski-instrumenti>
- Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42497>
- Osnovni elementi MSFI 9 – Financijski instrumenti, 2019., <https://kopun.hr/osnovni-elementi-msfi-9-financijski-instrumenti/>
- Vodič kroz hrvatsko tržište kapitala za građane, 2001., <https://www.ijf.hr/upload/files/file/knjige/trziste.pdf>

- Zagrebačka burza,
<https://prev.zse.hr/default.aspx?id=36774>

POPIS SLIKA:

Slika 1. Djelovanje financijskog sustava.....	11
Slika 2. Podjela financijskih tržišta	12
Slika 3. Prezentiranje financijskih instrumenata	13
Slika 4. Primjenjivanje standardi financijskog izvještavanja prema veličini poduzetnika	17
Slika 5. Klasifikacija financijske imovine.....	19
Slika 6. Klasifikacija financijskih obveza.....	20
Slika 7. Razine fer vrijednosti	23
Slika 8.: Kriteriji za klasifikaciju financijske imovine prema MSFI 9.....	29
Slika 9. Lokacija poslovnih aktivnosti Grupe Podravka	47
Slika 10. Vlasnička struktura dioničara Podravke d.d. na dan 31.12.2020. godine ..	49
Slika 11. Dugotrajna financijska imovina.....	58
Slika 12.: Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	59
Slika 13.: Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	60
Slika 14.: Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	61
Slika 15. Dionički kapital	61
Slika 16. Usporedba kretanja cijena dionica Podravke, Crobex-a i Crobex-a10 od 2015. do 2021. godine, u postocima.....	62

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Početno i naknadno mjerenje financijske imovine	24
Tablica 2. Početno i naknadno mjerenje financijskih obveza	25
Tablica 3. Vrste ulaganja u dionice i njihov računovodstveni tretman	33
Tablica 4. Kriteriji podjele i vrste obveznica	40
Tablica 5. Utjecaj diskonta i premije na prihode i rashode izdavatelja obveznica i investitora u obveznice	42
Tablica 6.: Naknadno mjerenje financijske imovine poduzeća Podravka d.d.....	55
Tablica 7. Kretanje cijena dionica Podravke, Crobex-a i Crobex-a10 od 2016. do 2020. godine.....	63
Tablica 8. Kretanje dionica na hrvatskom tržištu kapitala od 2016. do 2020. godine, u kunama.....	64

POPIS GRAFIKONA:

Grafikon 1. Grafički prikaz vlasničke strukture na dan 31. prosinca 2020. godine..	39
---	----

SAŽETAK

Predmet ovog diplomskog rada je „Računovodstveni tretman ulaganja u financijske instrumente u poduzeću Podravka d.d.“ Na početku je objašnjeno što su to financijski instrumenti i koje su njihove temeljne komponente. Temeljne komponente financijskih instrumenata su financijska imovina, financijske obveze i vlasnički instrumenti.

Kako bi se lakše utvrdila cijela problematika koriste se Međunarodni računovodstveni standardi, te Međunarodni i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja. Prema tim računovodstvenim okvirima definiraju se financijski instrumenti koji se ogledaju u prezentiranju, priznavanju, mjerenju i objavljivanju. Zadnji dio rada posvećen je poduzeću Podravka d.d. i detaljnoj analizi djelovanja poduzeća, vrijednosnim papirima, te korištenim računovodstvenim politikama i računovodstvenom izvještavanju o financijskim instrumentima.

Ključne riječi: financijski instrumenti, računovodstvo financijskih instrumenata, Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, Podravka d.d.

SUMMARY

The subject of this thesis is "Accounting treatment of investments in financial instruments in the company Podravka d.d." At the beginning it is explained what are financial instruments and what are their basic components. The underlying components of financial instruments are financial assets, financial liabilities and equity instruments.

In order to more easily identify the entire issue, International Accounting Standards and International and Croatian Financial Reporting Standards are used. According to these accounting frameworks, financial instruments are defined which are reflected in the presentation, recognition, measurement and disclosure. The last part of the paper is dedicated to the company Podravka d.d. and a detailed analysis of the company's operations, securities, and accounting policies used and financial reporting on financial instruments.

Keywords: financial instruments, accounting of financial instruments, Croatian financial reporting standards, International financial reporting standards, Podravka d.d.